

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та підвищення ефективності його діяльності»

Виконала: студентка 2 курсу групи 8.0720
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування, освітня програма фінанси і кредит

А.В. Кузнецова

Керівник к.е.н., професор Кущик А.П.

Рецензент д.е.н., доцент Огренич Ю.О.

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній рівень магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Кузнецовій Ангеліні Володимирівні

1. Тема роботи: «Оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та підвищення ефективності його діяльності»
керівник роботи: Кущик Анатолій Петрович, к.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 30 червня 2021 р. № 966-с.
2. Строк подання студентом роботи: 16 листопада 2021 р.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», Державної служби статистики України, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити економічну сутність фінансового потенціалу підприємства; систематизувати методичні підходи до оцінювання ефективності управління використанням фінансовим потенціалом підприємства; дослідити сучасний стан виробничо-господарської діяльності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», проаналізувати його фінансово-економічний стан, провести діагностику та оцінку стану управління використанням фінансового потенціалу на підприємстві; обґрунтувати напрями підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»; сформулювати механізм нарощування фінансового потенціалу підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 17 рис., 20 табл. і 3 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кущик А.П., професор	5.07.2021 р.	5.07.2021 р.
2	Кущик А.П., професор	12.09.2021 р.	12.09.2021 р.
3	Кущик А.П., професор	03.10.2021 р.	03.10.2021 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2021 р. – 30.07.2021 р.	виконано
2.	Виконання вступу	1.08.2021 р. – 08.08.2021 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2021 р. – 12.09.2021 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2021 р. – 1.10.2021 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	2.10.2021 р. – 16.10.2021 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	17.10.2021 р. – 1.11.2021 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	1.11.2021 р. – 15.11.2021 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	16.11.2021 р.	виконано

Студент _____ А. В. Кузнецова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ А.П. Кущик
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 98 с., 17 рис., 20 табл., 71 джерело, 4 додатки

Об'єктом дослідження є сукупність процесів організації, планування, контролю і використання фінансового потенціалу підприємства.

Предметом дослідження є процес управління ефективністю використання фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління ефективністю використання фінансового потенціалу підприємства.

Завдання: 1) аналіз літературних даних щодо економічну сутність фінансового потенціалу підприємства, методичних підходів та механізмів для оцінки фінансового потенціалу; 2) оцінка фінансового стану, діагностику стану управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»; 3) обґрунтувати напрями підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».

Методи досліджень: прийоми аналізу і синтезу, порівняльний і економічний аналіз, графічний метод, статистичний, описовий та зведення.

Одержані результати та їх новизна: 1) представлені напрями підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу; 2) сформульований механізм нарощування фінансового потенціалу підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Пропозиції щодо підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ, АНАЛІЗ, ОЦІНКА.

SUMMARY

Qualification work: 98 pages, 17 figures, 20 tables, 71 sources, 4 appendices.

The object of research is a set of processes of organization, planning, control and use of financial potential of the enterprise.

The subject of the research is the process of managing the efficiency of using the financial potential of PC "Kryukovsky Car-Building Plant".

The purpose of the work is to substantiate the theoretical and methodological provisions and practical recommendations for improving the process of managing the efficiency of the financial potential of the enterprise.

Tasks: 1) analysis of literature data on the economic essence of the financial potential of the enterprise, methodological approaches and mechanisms for assessing the financial potential; 2) assessment of the financial condition, diagnostics of the state of management of the use of the financial potential of PC "Kryukovsky Car-Building Plant"; 3) to substantiate the directions of increase of efficiency of management of use of financial potential of PC "Kryukovsky car-building plant".

For analytical research and development proposals used: methods of the analysis and synthesis, statistical method and graphic analysis, descriptive method, method settlement and analytical, ranks of dynamics and comparative, method of the taxonomical analysis; method of the logical analysis and system.

The obtained results and their novelty: 1) the directions of increase of efficiency of management of use of financial potential are presented; 2) the mechanism of increasing the financial potential of the enterprise is formulated.

The practical significance of the results. Proposals to increase the efficiency of managing the use of financial potential of PC "Kryukovsky Car-Building Plant".

The results of the study are aimed at assessing and improving the management system of financial potential of the industrial enterprise PC "Kryukovsky Car-Building Plant" and can be applied in the practice of other

enterprises. Recommendations on the organization of financial potential management are offered and the management mechanism is formed.

FINANCIAL POTENTIAL, EFFICIENCY OF MANAGEMENT,
MECHANISM OF MANAGEMENT, USE OF FINANCIAL POTENTIAL,
ANALYSIS, EVALUATION, RESOURCE

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	12
1.1 Економічна сутність фінансового потенціалу підприємства	12
1.2 Методичні підходи до оцінки ефективності використання фінансового потенціалу підприємства	20
1.3 Механізм управління використанням фінансового потенціалу підприємства	28
2 ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПАТ «КРЮКОВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»	36
2.1 Характеристика виробничо-господарської діяльності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та особливості його розвитку.....	36
2.2 Аналіз фінансово-економічного стану ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»	41
2.3 Діагностика стану управління використанням фінансового потенціалу та його оцінка ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».....	60
ЗНАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПАТ «КРЮКОВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»	72
3.1 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу в сучасних умовах та шляхи їх вирішення.....	72
3.2 Формування механізму нарощування фінансового потенціалу підприємств	75
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ.....	98

ВСТУП

Ефективне і конкурентоспроможне функціонування кожного підприємства є практично неможливим без якісного і економічно обґрунтованого розвитку його фінансового потенціалу. У сучасних умовах, коли значна частина підприємств знаходиться у кризовому фінансовому стані, їх важливим завданням є одержання максимальних прибутків при мінімальних витратах фінансових ресурсів. Однак, на жаль, нині значна частина підприємств все більше втрачає можливості здійснення навіть простого відтворення свого фінансового потенціалу.

Дослідження ефективності управління використанням фінансового потенціалу підприємства дає змогу вчасно виявляти негативну динаміку та приймати ефективні управлінські рішення з оптимізації структури, використання потенціалу та підвищення ефективності роботи підприємства в цілому. Саме тому обрана тема дослідження є актуальною на сьогоднішній день.

Оцінювання фінансового потенціалу підприємства перебуває в полі зору провідних українських та іноземних економістів. Серед них виокремимо наукові праці Денисюка О.Г., Маслак О.І., Турчак В.В., Олесюка О.І., Онишка С.В., Касьянова Н.В. На базі наукових праць зазначених авторів можна розглянути фінансовий потенціал як складову частину економічного потенціалу, яка визначає подальші фінансові можливості організації, а також як сукупність усіх наявних фінансових ресурсів підприємства та методів їх використання для забезпечення максимально можливого фінансового результату.

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління ефективністю використання фінансового потенціалу підприємства.

Для досягнення поставленої мети та одержання конкретних результатів дослідження було визначено і вирішено такі завдання:

- дослідити економічну сутність фінансового потенціалу підприємства;
- систематизувати методичні підходи до оцінювання ефективності управління використанням фінансовим потенціалом підприємства;
- описати структурні складові механізму управління використанням фінансового потенціалу;
- дослідити сучасний стан виробничо-господарської діяльності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»;
- проаналізувати фінансово-економічний стан ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»;
- провести діагностику та оцінку стану управління використанням фінансового потенціалу на підприємстві;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»;
- сформулювати механізм нарощування фінансового потенціалу підприємства.

Об'єктом дослідження є сукупність процесів організації, планування, контролю і використання фінансового потенціалу підприємства.

Предметом дослідження є процес управління ефективністю використання фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».

У роботі було використано систему загально наукових і спеціальних методів пізнання. Серед них доцільно відзначити: методи аналізу та синтезу – при дослідженні концепцій та системи управління фінансовим потенціалом, ідентифікації сутності управління використанням фінансового потенціалу, систематизації методичних підходів до оцінювання ефективності

управління використання фінансового потенціалу; статистичний метод та графічного аналізу, формування таблиць, діаграм, графіків – для подання результатів теоретичних і практичних досліджень у наочній формі; описовий метод – для проведення узагальнюючої характеристики суб'єкта господарювання; метод розрахунково–аналітичний, рядів динаміки і порівняльний – для дослідження сучасного фінансового стану ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»; метод таксономічного аналізу – для оцінювання ефективності управління використанням фінансового потенціалу за допомогою порівняння показників фінансового потенціалу підприємства з еталонами; метод логічного аналізу та системний підхід – для обґрунтування практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління ефективністю використання фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів:

– уточнено визначення понять «фінансовий потенціал підприємств» у частині обґрунтування можливості використання фінансових ресурсів та компетенцій не лише для отримання бажаних тактичних і стратегічних результатів, досягнення поставлених цілей на рівні підприємств, а й виконувати покладені на них функції у економічній системі, забезпечуючи процес суспільного відтворення, динамічну її стійність; та «управління фінансовим потенціалом підприємств» на основі ідентифікації таких його складових, як формування, акумулювання та використання фінансового потенціалу, що у сукупності дозволяють підвищувати інвестиційну привабливість підприємств;

– дістали подальшого розвитку науково обґрунтовані прикладні рекомендації щодо підвищення ефективності управління використанням

фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»», що, на відміну від існуючих, базуються на застосуванні наявного фінансового потенціалу для розширення частки ринку, підвищення пізнаваності підприємства, зростання прибутковості та інвестиційної привабливості.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання авторських пропозицій, що спрямовані на збільшення фінансового потенціалу підприємств на основі підходів, що не потребують значних додаткових затрат і ресурсів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на науково-практичних конференціях: V Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні перспективи розвитку науки» (Київ, 2021 р.). Крім того, результати досліджень кваліфікаційної роботи викладені в збірнику наукових праць молодих вчених, аспірантів і студентів «Нова економіка» (Запоріжжя, 2021 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці, у тому числі: 1 тези за матеріалами наукових конференцій, 1 наукова стаття.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність фінансового потенціалу підприємства

Сучасний розвиток економічних процесів зводиться до їхньої глобалізації та інтеграції. Ринкові відносини стають дедалі більше тісними та перед підприємствами ставиться завдання оцінки їх конкурентних переваг, слабких та сильних сторін, можливостей завоювання нових та утримання наявних ринків, а також потрібні сучасні механізми управління та контролю за фінансовими ресурсами, їх акумуляцією, розподілом, перерозподілом [1].

У більш широкому значенні потенціал представляє сукупність наявних факторів, використання яких підпорядковано досягненню заданого результату. Поза прив'язкою до конкретної сфери потенціал можна розглядати як здатність матерії переходити від можливості до реальності, від одного стану до іншого [2]. При цьому потенціал – це міра єдності досягнутого, що використовується з певною метою та можливого, тобто досяжного за певних умов. Термін «потенціал» стосовно окремого підприємства повинен характеризувати не стільки виробничі можливості, скільки інтегральні здібності підприємства максимально задовольняти потреби споживачів, раціонально використовуючи при цьому ресурси та враховуючи інтереси держави, партнерів з бізнесу [3].

При розкритті сутності категорії «потенціал підприємства» виділяють визначальні моменти:

- належність суб'єкту (власнику);
- реалізація під час вирішення конкретних завдань;
- безперервність руху складових елементів та орієнтованість на загальне зростання [4].

Необхідно особливо підкреслити, що процес використання та нарощування потенціалу є безперервним і доповнює один одного. У цьому потенціал не може накопичуватися і витратитися «сам собою» – він необхідний для функціонування підприємства, зростання його конкурентоспроможності над ринком. У зв'язку з цим одним з об'єктів управління на підприємстві виступає його фінансовий потенціал як найбільш узагальнюючий показник фінансової сили підприємства [5].

Фінансовий потенціал є базовою складовою загального економічного потенціалу підприємства і характеризує його загальну здатність стійкого розвитку, нарощення конкурентних переваг, реалізації відповідних соціально-економічних функцій у структурі економічної системи. Це вимагає застосування стратегічного підходу до управління ним з метою раціонального його формування, розподілу і використання [6].

У період динамічного розвитку суспільства економічна література збагачується термінами ринкового, виробничого та фінансового потенціалу. Однак точне визначення фінансового потенціалу відсутня навіть в енциклопедичних виданнях і лише згадується як складова частина економічного потенціалу суб'єкта [7].

На сучасному етапі розвитку фундаментальних фінансів економічної літератури немає досліджень економічної категорії «фінансовий потенціал». Він може існувати лише системі зрілих товарно-грошових відносин, і розвинених ринків капіталів [7].

Фінансовий потенціал підприємства за своєю значимістю у відтворювальному процесі є самостійною економічною категорією, відрізняється суттєвими особливостями створення та функціонування [8]. Для того, щоб краще зрозуміти сутність цієї складної категорії, доцільно вивчити генезис, визначити обов'язкові умови виникнення фінансового потенціалу та результативного на економічну безпеку підприємства. Глибоке коріння фінансового потенціалу безпосередньо пов'язане із створенням товарно-грошового виробництва, виникненням об'єктивної необхідності

акумуляції та використання коштів для реалізації основних функцій держави, а також самостійних виробників [9]. На початкових етапах розвитку товарно-грошового господарства не було необхідних умов для утворення такої складної економічної категорії, якою є фінансовий потенціал підприємства.

У зв'язку з тим, що фінансовий потенціал – категорія зрілих ринкових відносин, можна назвати об'єктивні умови його функціонування:

- розвиток ринкових відносин;
- створення та розширення ринкової інфраструктури;
- удосконалення фінансового та господарського законодавства;
- формування наукового апарату, що забезпечує застосування різноманітних прогресивних форм та методів планування, маневрування та оцінки [10].

Так, аналіз наукових підходів, представлених у літературі, до визначення фінансового потенціалу, показує, що однозначного тлумачення даної категорії на сьогоднішній день не існує і вона залишається дискусійною. У табл. 1.1 узагальнені основні підходи для визначення фінансового потенціалу підприємства.

Таблиця 1.1 – Наукові підходи для визначення фінансового потенціалу підприємства

Підхід	Представники	Визначення
1	2	3
Ресурсний	Стахно Н. Д., Бражко О.В., Гнип Н.О., Боронос В.Г.	розглядає фінансовий потенціал або як сукупність фінансових ресурсів, або є основою для формування інших потенціалів (податкового, бюджетного, кредитного та ін.)
Результативний	Агєєв А. І., Руда І.В., Кудешова С. Г., Куроедов Б. В., Немкова О. В., Трофимчук А. В.	заснований на визначенні фінансового потенціалу як результату від отримання потенційних доходів, здатності нарощувати капітал підприємства та управляти ними

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
Процесно-цільовий	Толстих Т. Н., Уланова Е. М., Белінська О.В., Маслак І.О., Шкроміда В.В., Міценко Н.Г., Рзаєв Г.І., Жовтівська О.В.	робить наголос на виявленні фінансових можливостей як невід’ємної частини формування фінансового потенціалу, за допомогою яких відбувається трансформація потенційних доходів в фінансові ресурси, які в подальшому дозволяють досягти поставлених цілей розвитку підприємства. При цьому чітко прослідковується зв'язок «процес управління фінансовими ресурсами та можливостями – результат – реалізація цілей і розвиток»
Вартісний	Кайгородов А. Г., Хомякова А. А.	максимально можлива вартість всіх ресурсів підприємства, за умови їх функціонування в рамках певної організаційної структури

Складено автором на основі [10–25]

Аналіз зазначених підходів дає можливість визначити, що в основі сутності фінансового потенціалу та визначення його структури лежить розуміння фінансів як ресурсу, відносин з приводу управління ними як процесу, що має чітку цільову орієнтацію, а також можливостей, що підвищують здатність результативності таких відносин у короткостроковій та довгостроковій перспективі [26].

Усі економісти сходяться в одному: фінансовий потенціал виникає лише у зрілих ринкові відносини і це сукупність будь-яких предметів. У свою чергу багато економістів відносять його до ресурсної системи та пов'язують із кількістю та якістю ресурсів підприємства, інші визначають його як потенційну вартість компанії в цілому, при цьому враховують не лише майно, а й майбутні позитивні потоки з його роботи [27].

Отже, підсумовуючи все вищенаведене, фінансовий потенціал є результуючий показник, що виражає ставлення та сукупність можливостей суб'єкта з приводу формування, розподілу, контролю ресурсів та грошових потоків таким чином, щоб забезпечувалися максимізація ринкової вартості, стійкий фінансовий стан, ефективність управління суспільством та реалізація довгострокової стратегії.

При визначенні категорії «фінансовий потенціал» автори концентрується на наступних аспектах [28]:

- сукупність фінансових ресурсів (можливостей) підприємства;
- можливості підприємства щодо залучення та ефективного управління фінансовими ресурсами;
- забезпечення діяльності підприємства (поточної і перспективної);
- забезпечення досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства [29, 30].

Фінансовий потенціал повинен розраховуватися всіма підприємствами України та включатися до системи стратегічного планування з метою об'єктивної оцінки переваг та слабкостей підприємства.

Найбільш повна та достовірна інформація про фінансово-економічний потенціал підприємства станом на певну дату та про процес його формування за певний проміжок часу у грошовому вимірі представлена у бухгалтерській (фінансовій) звітності. Таке твердження впливає із принципів бухгалтерського обліку, визначених законом «Про бухгалтерський облік» та стандартами з бухгалтерського обліку. На думку Боба Райна, «бухгалтерський облік може бути зведений до того, щоб навчити менеджерів оцінювати свої можливості та ефективно контролювати ресурси, що споживаються при використанні цих можливостей» [26].

Основою формування фінансового потенціалу підприємства є його фінансові ресурси. У цьому контексті зауважимо складові, які визначаються вченими-економістами, як [31–36]:

– грошові накопичення та доходи, що створюються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і забезпечують процес розширеного відтворення;

– частина грошових ресурсів у вигляді внутрішніх і зовнішніх надходжень в розпорядженні суб'єктів господарювання;

– фонди грошових ресурсів, які формуються суб'єктами господарювання і використовуються для розширеного відтворення;

– сума коштів, спрямованих в основні та оборотні кошти;

– сукупність активів, що перебувають в обігу в грошовій формі і використовуються для забезпечення діяльності суб'єктів;

– найбільш ліквідні активи, які забезпечують безперервність руху грошових потоків тощо.

З метою дослідження джерел формування фінансового потенціалу підприємств представимо їх деталізацію (рис.1.1).

Рисунок 1.1 – Джерела формування фінансового потенціалу підприємств [37]

Враховуючи зміни умов господарювання, розширюються джерела формування фінансового потенціалу. Джерела формування доповнено у частині внутрішніх: іммобілізація в інвестиції надлишку оборотних активів і орендна плата за надані у користування основні засоби, а у частині зовнішніх джерел: кредиторська заборгованість, спонсорська допомога, участь у капіталі інших підприємств (інвестиційна діяльність) і участь у кооперативних і інших інтеграційних об'єднаннях [38].

Доведено, що найбільша питома вага фінансового потенціалу підприємств формується шляхом ефективного використання ресурсів через процес виробництва та реалізації продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт [39]. Слід зазначити, що найбільший вплив на досягнення максимізації прибутку здійснює ринок через механізм ціноутворення як на матеріальні ресурси, так і на створений продукт.

Можливості підприємства (кадрові, техніко-технологічні, інформаційноаналітичні, організаційно-управлінські), при цьому, формують основу для управління фінансовими ресурсами і встановлення відповідного взаємозв'язку з іншими складовими економічного потенціалу. Тобто вони закладають основу для мобілізації фінансових ресурсів, їх накопичення, розподілу, використання з метою забезпечення стійкості, розвитку і конкурентоспроможності підприємства [40].

В той же час, порядок визначення складових фінансового потенціалу залежить і від значень ряду фінансових показників – індикаторів управління фінансовим потенціалом, його результативності, раціональності структури, що закладають основу аналізу ресурсних можливостей та нарощення компетенцій на перспективу (ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, заборгованості, інвестиційної привабливості, фінансового менеджменту) [41–45].

З огляду на природу підприємства як соціально-економічної системи, фінансовий потенціал виконує ряд важливих функцій, серед яких ключове місце відведено ресурс-забезпечувальній, перерозподільній, стимулюючій,

інформаційно-аналітичній, цілереалізаційній, що дозволяють фінансовому потенціалу забезпечувати реалізацію його ролі в діяльності підприємства і отримувати відповідний результат [40–43]: ефективне управління; накопичення фінансових ресурсів та рентабельність вкладеного капіталу; підтримка поточної та стратегічної платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості; ефективне використання ресурсів та результативна фінансово-господарська діяльність; стійке економічне зростання; реалізація інвестиційних проектів; максимізація фінансового результату; забезпечення прозорості поточного і майбутнього фінансового стану; досягнення запланованих фінансових результатів у короткостроковому і довгостроковому періодах; підвищення конкурентоспроможності підприємства та зростання його вартості; задоволення інтересів основних груп заінтересованих сторін.

Використання фінансового потенціалу підприємств є процесом розподілу фінансових ресурсів з урахуванням потенційних можливостей щодо поповнення за рахунок власних і залучених ресурсів, ґрунтується на рівні платоспроможності, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості. Процес використання вимагає посилення функції контролю, у тому числі щодо виконання зобов'язань усіх учасників процесу та унеможливлення економічного шахрайства [47].

Використання фінансового потенціалу підприємства має тісний зв'язок із функцією управління і залежить від обґрунтованих цілей і інтересів, які покладено в основу стратегії розвитку підприємства. Управлінський аспект є основним базисом у напрямках використання фінансового потенціалу та реалізації можливостей щодо його нарощування. Дієвість напрямів щодо фінансового забезпечення підприємств залежить від очікувань і спроможності через управлінські рішення адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх змін за відповідних потреб та інтересів усіх учасників процесу – від орендодавців, до виробників та партнерів.

Процеси формування і використання фінансового потенціалу знаходяться у тісному взаємозв'язку, а вдосконалення процесів залежить від функції управління та взаємоузгодженості інтересів усіх учасників фінансової діяльності підприємств певної галузі [28].

Управління фінансовим потенціалом підприємств є цілеспрямованим управлінським впливом на фінансові ресурси з метою досягнення фінансового добробуту промислових підприємств і нарощування рівня їх фінансового потенціалу для розвитку й відновлення виробництва на його інноваційній основі [48].

1.2 Методичні підходи до оцінки ефективності використання фінансового потенціалу підприємства

Для забезпечення стійкості фінансового стану економічного суб'єкта необхідно не тільки раціонально розмістити наявні фінансові ресурси, а й використовувати їх ефективно.

На практиці аналіз проводиться для визначення ступеня фінансової стійкості підприємства, оцінки ділової активності та ефективності підприємницької діяльності з метою ухвалення найбільш оптимальних рішень, що стосуються діяльності підприємства [44].

Основними функціями аналізу економічного потенціалу є:

- об'єктивна оцінка майнового потенціалу та фінансового стану, а також фінансових результатів, ефективності, ділової активності об'єкта аналізу, тобто факторів, визначальних збільшення економічного потенціалу;
- виявлення факторів і причин досягнутого стану та отриманих результатів;
- підготовка та обґрунтування прийнятих управлінських рішень у галузі фінансів та виробничої діяльності;
- виявлення та мобілізація резервів поліпшення та збільшення економічного потенціалу [48].

Проведення фінансового аналізу дозволяє розрахувати значення великої кількості фінансових співвідношень. Методику розрахунку даних показників пропонують багато авторів, вона зводиться до розрахунку кількох груп показників:

- показники оцінки фінансової стійкості підприємства;
- показники оцінки платоспроможності підприємства;
- показники оцінки ділової активності;
- показники оцінки прибутковості діяльності.

Однак самі по собі ці співвідношення несуть не дуже багато інформації, і тому одержання на їх основі висновків про стан підприємств необхідно здійснити зіставлення аналітичних співвідношень ПЗ окремим підприємствам з деякими нормативними чи середньостатистичними показниками [38]. У світовій практиці широко використовують нормативні значення фінансових співвідношень, визначені на основі великої та багаторічної практики аналізу діяльності фірм. На жаль, сьогодні в Україні опиратися на аналогічну вітчизняну практику немає можливості. З іншого боку, використовувати для аналізу набір та порогові значення індикаторних показників, що застосовуються за кордоном, у провідних промислово-розвинених країнах світу, неможливо, тому що вони відображають зовсім інше середовище господарювання [43].

Звідси випливає, що порівняльний аналіз отриманих по кожному підприємству значення окремих аналітичних показників, що характеризують його діяльність, доцільно проводити не з нормативними значеннями, а з показниками, перерахованими нижче:

- із середніми значеннями аналогічних показників, розрахованими для сукупності підприємств кожної галузі, які виробляють основну частку продукції;
- із середніми значеннями таких показників, визначеними загалом у всьому обсязі випуску відповідної галузі;

– зі значеннями показників, рекомендованими в різних роботах українських дослідників [44].

У першому та другому випадках визначається, чи перевищують значення відповідного показника з того чи іншого підприємства середньоукраїнський рівень або вони нижчі за нього. Таке порівняння дозволяє судити про те, чи це підприємство працює гірше, ніж у середньому основна маса виробників такої продукції чи всі вітчизняні підприємства тієї ж галузі [48].

У другому випадку оцінюється влучення значень тих чи інших показників у діапазони, рекомендовані українськими фінансовими аналітиками. Потрапляння в діапазон трактується як свідчення хорошої роботи підприємств. Непотрапляння в діапазон рекомендованих значень сприймається як симптом несприятливих тенденцій у діяльності підприємства. Використовуючи такий підхід ми можемо отримати оцінку діяльності за будь-яким показником [48].

Друга група питань стосується динамічного аспекту функціонування підприємства і включає наступне:

- виявлення фактичної динаміки різних показників підприємства в часі;
- визначення факторів, що впливають на неї як усередині самого підприємства, так і зовнішньому по відношенню до підприємства середовищі;
- побудова на основі виявлення взаємозв'язків факторного прогнозу, що дозволяє передбачити стан підприємства у майбутньому [48].

Третій аспект аналізу розглядає підприємство як суб'єкт господарювання (результативність діяльності, ефективність використання ресурсів, фінансові показники). На цій стадії відбувається комплексний фінансово-економічний аналіз господарську діяльність підприємства з урахуванням його фінансової звітності (бажано за ряд років), а також порівняння різних фінансово-економічних індикаторів з їх значеннями,

прийнятими у світовій практиці. Таке порівняння, не завжди коректне для українських умов, все ж таки дозволяє з деяким ступенем наближення оцінити раціональність та ефективність використання ресурсів, стійкість господарської діяльності, надійність підприємства по відношенню до виконання своїх зобов'язань [48].

Четвертий аспект аналізу передбачає розгляд величини та структури дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, зокрема, його податкових взаємин з бюджетами різних рівнів та позабюджетними фондами. Цей аналіз надзвичайно важливий у умовах кризи неплатежів [48].

П'ята група питань має бути спрямована на визначення форми власності та розгляд структури розподілу акцій підприємств у разі, якщо це акціонерне товариство. Цей аспект важливий як для органів управління, так і для потенційних інвесторів, тому що дає уявлення про те, хто реально контролює діяльність підприємства.

Стійкість фінансового стану визначається ставленням величини власного капіталу до суми необоротних активів та матеріальних оборотних коштів. В оцінці стійкості фінансового стану «бере участь» лише частина фінансово-економічного потенціалу, при цьому певною мірою стійкості відповідає платоспроможність підприємства, що впливає з балансової рівності Інвестиції власного капіталу, насамперед всього, здійснюються у необоротні активи (нематеріальні активи, основні засоби, довгострокові фінансові та не фінансові вкладення). Те, що залишилося після інвестицій власний капітал авансується у матеріальні оборотні кошти. Наявність необоротна та матеріальних оборотних активів має бути обґрунтовано. У свою чергу, потреба у власному капіталі має забезпечуватися в основному за рахунок ефективного використання наявних для підприємства активів. Таким чином, визначається модель фінансової стійкості [49].

Фінансовий і інвестиційний потенціал слід розглядати як єдину дефініцію, що обумовлено сукупністю загальних характеристик (джерела формування, динамізм, суб'єкти, об'єкти, структура і т. д.) [37]. Отже, під

фінансово-інвестиційним потенціалом слід розуміти здатність підприємства не тільки мобілізувати сукупність власних фінансових та інвестиційних ресурсів, а й максимально ефективно їх використовувати з метою отримання економічної вигоди, для забезпечення стійкої господарської діяльності.

На сьогоднішній день методичні підходи до оцінки фінансово-інвестиційного потенціалу промислових підприємств висвітленні в повній мірі [41]. Крім того, жодна методика не враховує економічні умови господарювання сучасних промислових підприємств. Актуальність подібних досліджень обумовлена потребою у розробці єдиного методичного підходу щодо ефективно оцінки фінансово-інвестиційного розвитку промислових підприємств, як інструменту розвитку галузей економіки в цілому. Розроблена модель оцінки фінансово-інвестиційного потенціалу складається з трьох етапів: підготовчий, розрахунковий, підсумковий (рис. 1.2).

Підготовчий етап оцінки враховує збір та обробку інформації і аналіз фактичного рівня фінансово-інвестиційного потенціалу підприємства. Оцінка фінансово-інвестиційного потенціалу підприємства має комплексний характер, так як утворюється з урахуванням поєднання декількох факторів (ресурси, резерви, інвестиції, результати, ефективність і т. д.), тому наступний розрахунковий етап містить у собі процес оцінки фінансово-інвестиційного потенціалу за показниками, що його характеризують:

- ліквідність;
- платоспроможність;
- фінансова стійкість;
- ділова активність;
- рентабельність;
- ефективність використання активів;
- ефективність системи управління фінансовими ресурсами;
- рентабельність інвестицій;
- можливість мобілізації ресурсів.

Рисунок 1.2 – Модель оцінки фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства [48]

Розрахунок підсумкового інтегрального показника фінансово-інвестиційного потенціалу підприємства зведено до розробки системи показників і встановленню їх вагових коефіцієнтів за ступенем впливу на фінансово-інвестиційний потенціал. Методом експертної оцінки, кожному показнику присвоюється вага його відносної значущості для підприємства. Тим показникам, які, з точки зору підприємства найбільш важливі для оцінки рівня фінансово-інвестиційного потенціалу - даються більш високі ваги, тим,

що менш важливі – відповідно низькі. Вагу слід розподіляти таким чином, щоб їх сума дорівнювала одиниці [23]. Таким чином, інтегральний показник фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства дорівнює:

$$\text{ФІП} = \sum_{i=1}^n P_i * K_i , \quad (1.1)$$

за умов, що $\sum_{i=1}^n K_i = 1$, де P_i – значення i -го показника фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства;

K_i – ваговий коефіцієнт значущості i -ї складової фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства.

Таким чином, отримуючи значення підсумкового інтегрального показника слід оцінити фінансово-інвестиційний потенціал промислового підприємства за рівнями (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Характеристика рівнів фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства

Рівень ФІП	Характеристика
Високий рівень	Діяльність підприємства рентабельна. Фінансово-інвестиційний стан стабільний
Середній рівень	Діяльність підприємства рентабельна, при цьому фінансово-інвестиційний потенціал є залежним від мінливості умов внутрішнього і навколишнього середовища
Низький рівень	Діяльність промислового підприємства є нерентабельною, фінансово-інвестиційний потенціал нестабільним
Нульовий рівень	Підприємство знаходиться у кризовому стані

На підсумковому етапі оцінки здійснюється аналіз отриманих висновків про поточне становище фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства за рейтинговою оцінкою. Враховуючи

різноманітність фінансово-інвестиційних процесів, що виникають на промисловому підприємстві, різницю у рівні їх критичних оцінок, що складається зі ступеню їх відхилень від фактичних значень, можуть виникати складності в оцінці фінансово-інвестиційного потенціалу [23].

Отже, слід розробити систему граничних значень обраних показників, за якими буде здійснюватися рейтингова оцінка з метою віднесення їх до того чи іншого рівня фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Рейтингова оцінка фінансово-інвестиційного потенціалу промислового підприємства

Найменування показника	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень	Нульовий рівень
Ліквідність	> 1,6	0,4 – 1,6	< 0,4	< 0,1
Платоспроможність	> 1,2	0,5 – 1,2	< 0,5	< 0,1
Фінансова стійкість	> 1,0	0,2 – 1,0	< 0,2	< 0,1
Ділова активність	> 1,3	0,7 – 1,3	< 0,7	< 0,1
Рентабельність	> 1,8	1,0 – 1,8	< 1,0	< 0,1
Ефективність використання активів	> 1,5	0,8 – 1,5	< 0,8	< 0,1
Ефективність системи управління фінансовими ресурсами	> 1,5	0,8 – 1,5	< 0,8	< 0,1
Рентабельність інвестицій	> 1,8	1,0 – 1,8	< 1,0	< 0,1
Можливість мобілізації ресурсів	> 1,5	0,8 – 1,5	< 0,8	< 0,1

Отже, оцінка фінансово-інвестиційного потенціалу підприємства має комплексний характер, так як утворюється з урахуванням поєднання декількох факторів (ресурси, резерви, інвестиції, результати, ефективність і т. д.), тому повинна містити у собі процес оцінки таких показників фінансово-інвестиційного потенціалу, як: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, рентабельність, ефективність використання активів, ефективність системи управління фінансовими ресурсами, рентабельність інвестицій, можливість мобілізації ресурсів. Цей підхід дозволяє адекватно оцінити фінансово-інвестиційний

потенціал промислового підприємства за зазначеними показниками. Визначення підсумкового інтегрального показника дозволяє оцінити фінансово-інвестиційний потенціал і здійснити рейтингову оцінку за рівнями. Від того, до якого рівня фінансово-інвестиційного потенціалу віднесено підприємство буде залежати подальша розробка стратегії його підвищення.

1.3 Механізм управління використанням фінансового потенціалу підприємства

Фінансовий потенціал підприємств є не тільки здатністю підприємства приваблювати і раціонально використовувати внутрішні та зовнішні фінансові ресурси, а й найважливішу функцію відтворення виробничої потужності підприємства [32]. Отже, збільшення доходів підприємств розширює внутрішні джерела інвестицій, а також підвищує інвестиційну надійність і привабливість підприємств для зовнішні інвестори. У міру зростання виробничої потужності підприємства збільшується його фінансовий потенціал, що тягне за собою збільшення конкурентоспроможності підприємства загалом.

Управління фінансовим потенціалом підприємства представляє собою складний поетапний процес, що передбачає прийняття управлінських рішень з метою оптимізації фінансових і грошових потоків, співвідношення витрат та результатів, а також збільшення позитивного фінансового результату відповідно до обраної стратегії [28]. Управління фінансовим потенціалом здійснюється на основі визначення тактичних та стратегічних цілей, що полягають у збільшенні обсягів виробництва, мінімізації ризиків, забезпечення рентабельності діяльності, фінансової рівноваги, ліквідності та фінансової стійкості підприємства [44–45].

Управління використанням фінансового потенціалу – це пошук напрямів ефективного вкладення фінансових ресурсів, удосконалення

організації процесу бюджетування, роботи фінансових служб, розробка фінансової стратегії.

Процес управління фінансовим потенціалом базується на фактичному фінансовому потенціалі та включає декілька етапів. До цих етапів можна віднести аналіз фінансового потенціалу, вироблення управлінських рішень та їх реалізація, порівняння планових та фактичних результатів [45].

Найсуттєвішими функціями, які характеризують якісні сторони управління фінансовим потенціалом підприємства, його роль і місце у відтворювальному процесі, є функція формування нових грошових потоків, акумулятивна, резервна, розподільча, алокаційна та трансформацій [46–47]. Розкриємо значення цих функцій.

За допомогою функції формування нових грошових потоків у процесі здійснення виробничої, інвестиційної й фінансової діяльності формуються фінансові ресурси підприємства, що виступають матеріальною основою фінансового потенціалу. Крім того, наявність власних фінансових ресурсів створює необхідні організаційно-економічні передумови для залучення їх із зовнішніх джерел [23–27].

Значення акумулятивної функції проявляється в тому, що для фінансового забезпечення виробничої й інвестиційної діяльності необхідні значні обсяги фінансових ресурсів, які, як правило, не можна сформувати терміново, для цього потрібен певний час. Одночасно генерування грошових потоків у процесі виробничої та інвестиційної діяльності, за рахунок яких формуються власні фінансові ресурси, відбувається впродовж певного часового періоду. Крім того, для багатьох видів виробничої діяльності існує часовий ліг між формуванням і використанням фінансових ресурсів. Усі ці процеси зумовлюють необхідність акумуляції фінансових ресурсів [48–49].

Резервна функція іманентна, тобто внутрішньо притаманна усім видам потенціалу та впливає з їхньої економічної природи. Вона безпосередньо пов'язана з попередньою функцією. Крім накопичення фінансових ресурсів до компетенції резервної функції входить ще й усвідомлене обмеження щодо

використання певної частини фінансових ресурсів. У такий спосіб створюються певні види фондів і резервів, що мають цільове визначення та використовуються лише на певні обмежені їх регламентами цілі [36].

З використанням розподільчої функції в економічній діяльності підприємства здійснюється розподіл обмежених обсягів фінансових ресурсів між окремими конкуруючими галузями виробництва й напрямками їх використання, а за допомогою алокаційної – розміщення між цими за визначеними пріоритетами використання. Крім того, за допомогою алокації відбувається адаптація структури виробництва до пріоритетів загальної стратегії економічного розвитку підприємства та його конкурентного оточення [49]. Трансформаційна функція дає змогу підприємству сформовані, акумульовані й розподілені між пріоритетними напрямками використання фінансові ресурси перетворити в інші види економічних ресурсів для їх використання у виробничій та фінансовій діяльності.

Для сучасних підприємств характерною є динамічна зміна факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ та комплексність вирішуваних задач, що проявляється в єдності економічних, управлінських, соціальних, психологічних та інших аспектів, що в свою чергу зумовлює необхідність використання комплексного системного підходу до управління фінансовим потенціалом підприємства [31]. Звідси виникає необхідність дослідження та використання механізму управління фінансовим потенціалом, що є одним з елементів стратегічного управління фінансово-господарською діяльністю.

Метою системи управління фінансовим потенціалом будь-якого підприємства повинно стати підвищення ефективності діяльності на основі розробки механізму комплексної оцінки і обґрунтованості всіх управлінських рішень.

Грунтуючись на результатах дослідження проблем управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання, вважаємо за доцільне представити концепцію механізму управління фінансовим потенціалом (рис. 1.3).

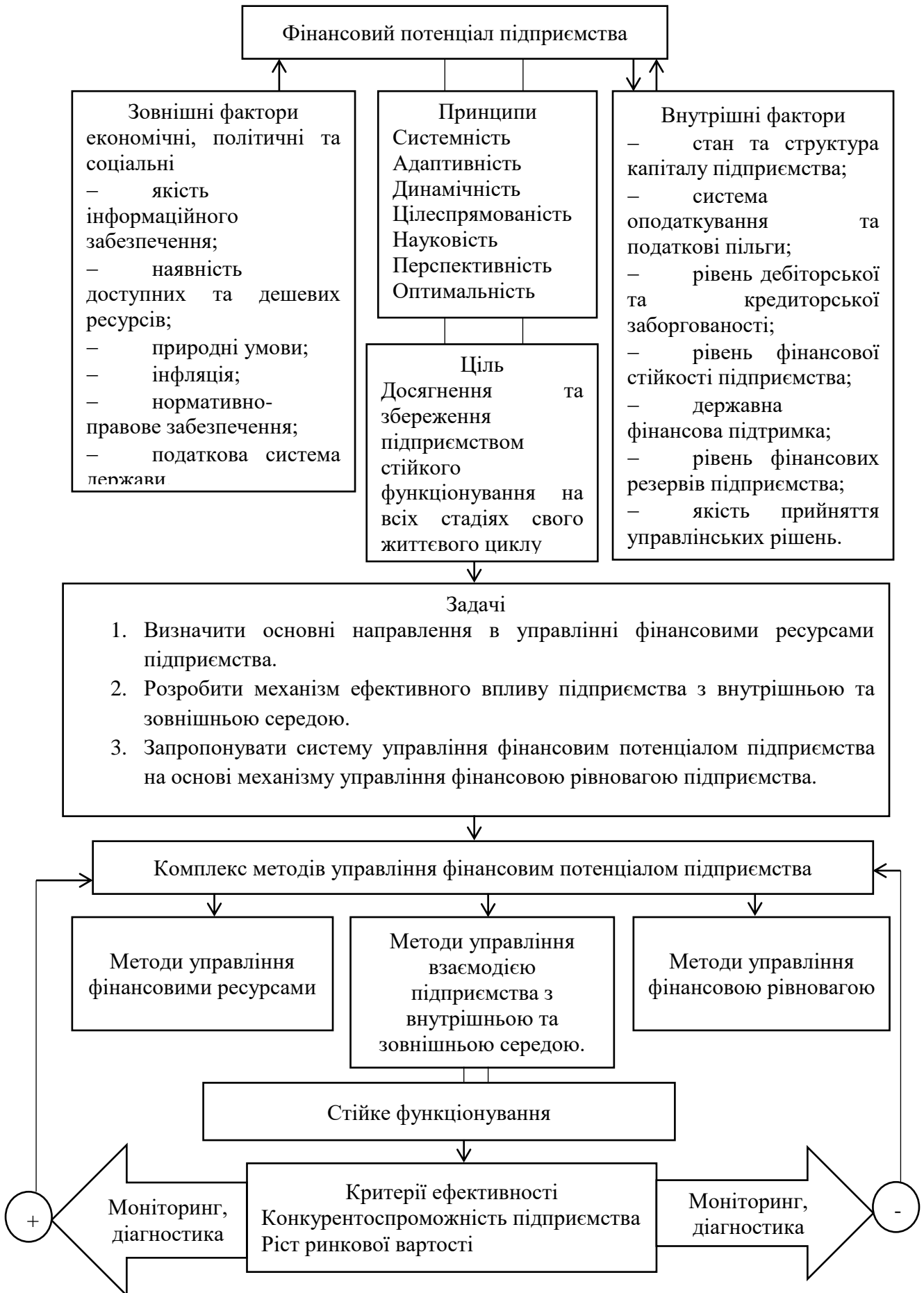

Рисунок 1.3 – Механізм управління фінансовим потенціалом [20]

При формуванні концепції управління фінансовим потенціалом підприємства слід використовувати такі принципи наукового пізнання.

Системність – не елементи власними силами складають суть цілого (системи), а навпаки, ціле як первинне породжує при своєму розподілі елементи системи.

Згідно з цим дослідженням всі компоненти системи управління фінансовим потенціалом взаємопов'язані і в своїй сукупності допомагають досягти загальної поставленої мети.

Адаптивність – запропонована концепція вирішення проблеми має бути максимально пристосована до потреб господарської практики. Система управління фінансовим потенціалом підприємства повинна мати властивість сталого функціонування під впливом факторів довкілля.

Динамічність – процес управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання безперервний та чутливий до змін довкілля.

Цілеспрямованість – складові розробленої концепції в комплексі повинні бути орієнтовані на досягнення єдиної поставленої мети.

Науковість – при розробці концепції мають бути дотримані принципи наукового пізнання.

Перспективність – запропонована концепція має бути спрямована на перспективу, відповідати потребам сучасних умов господарювання та бути актуальною не лише за нинішніх умов, а й та у майбутньому.

Альтернативність – при побудові концепції механізму управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання слід забезпечувати альтернативність інших напрямків досягнення та збереження підприємством конкурентоспроможності та як наслідок – сталого функціонування [20].

Оптимальність – кількість елементів системи має бути оптимальним. В нашому випадку елементи системи управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання, управління якими спрямоване на досягнення та збереження конкурентоспроможності, це сукупність трьох основних комплексів методів:

- управління фінансовими ресурсами підприємства;
- управління взаємодії підприємства з зовнішнім та внутрішнім середовищем;
- управління фінансової рівноваги підприємства.

Кожен із зазначених комплексів методів складається з сукупності конкретних інструментів та способів управління фінансовим потенціалом підприємства [28].

При використанні комплексного підходу при оцінці конкурентних переваг підприємства слід враховувати технічні (технічний рівень виробництва та продукції, що випускається тощо), правові (стабільність демократичних перетворень, системність та обґрунтованість законодавчих актів з різних напрямків права), ринкові (потенціал ринку, сила конкуренції, відкритість, маркетинг і т.д.), наукові (глибина аналізу економічних законів і закономірностей, законів організації, широта і глибина застосування наукових підходів, сучасних методів), економічні (рентабельність, стійкість, фінансові інструменти, забезпеченість ресурсами і т.д.), психологічні та інші аспекти забезпечення конкурентоспроможності, а також їх взаємовплив [23].

На підставі вищесказаного з позиції даного дослідження є доцільним для оцінки конкурентоспроможності користуватися не одним конкретним методом, а системою показників, що дозволяють визначити, чи конкурентоспроможне підприємство в цілому, що дозволить якісно оцінити ефективність системи управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання. Для визначення, чи є функціонування підприємства стійким, вважаємо за доцільне вивчення системи основних показників його діяльності (в першу чергу рентабельності, ліквідності, фінансової самостійності) та тенденції їх зміни. Якщо динаміка показників відносно стабільна і немає тенденції до зниження основних показників (у тому числі і конкурентоспроможності), то мету управління фінансовим потенціалом підприємства досягнуто.

Висновки до розділу 1

Фінансовий потенціал має суттєвий вплив на діяльність підприємства, на всі елементи його економічного потенціалу. Він визначає фінансовий стан підприємства, його платоспроможність і ліквідність, рівень соціальної захищеності працівників, розвитку техніко-технологічної бази; дозволяє об'єктивно оцінити фінансові можливості, забезпечити на всіх етапах розвитку високий рівень конкурентних переваг і зростання вартості бізнесу.

Для отримання максимально можливого ефекту від фінансового потенціалу потрібно керувати ним за допомогою сучасного інструментарію фінансового менеджменту, що має бути втілено у фінансову політику підприємства і загальну стратегію його розвитку. При її розробці слід взяти до уваги, що основою формування фінансового потенціалу підприємства є фінансові ресурси та можливості щодо їх ефективного формування, розподілу та використання.

Процеси формування і використання фінансового потенціалу знаходяться у тісному взаємозв'язку, а вдосконалення процесів залежить від функції управління та взаємоузгодженості інтересів усіх учасників фінансової діяльності підприємств певної галузі

Управління використанням фінансового потенціалу – це пошук напрямів ефективного вкладення фінансових ресурсів, удосконалення організації процесу бюджетування, роботи фінансових служб, розробка фінансової стратегії.

Механізм управління фінансовим потенціалом підприємства є системою, що забезпечує взаємодію діагностики, регулювання та моніторингу показників, що характеризують абсолютний, нормальний, нестабільний і кризовий типи фінансової стійкості підприємства та дають можливість підвищити ефективність управління фінансовим потенціалом підприємства. Тому, одним з ключових особливостей механізму управління використанням фінансовим потенціалом підприємства є постійний розвиток.

Звідси виникає необхідність дослідження та використання механізму управління фінансовим потенціалом, що є одним з елементів стратегічного управління фінансово-господарською діяльністю.

Оцінити ефективність управління фінансовим потенціалом можна за результативним підходом, завдяки показникам результатам діяльності підприємства, а на основі результатів розрахунку та таксономічного аналізу провести оцінку рівня управління фінансовим потенціалом в порівнянні з максимальними, еталонними значеннями.

2 ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПАТ «КРЮКОВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

2.1 Характеристика виробничо-господарської діяльності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та особливості його розвитку

Об'єктом дослідження є ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Діяльність підприємства регулюється Господарським Кодексом України, Кодексом законів про працю України, та іншим чинним законодавством.

Товариство є юридичною особою, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. Товариство має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, фірмовий і товарний знаки, які затверджуються і реєструються в установленому законом порядку.

ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» було зареєстровано в Україні 29 грудня 1993 р. і являється одним із найбільших виробників транспортних засобів в Україні та СНД. Головна спеціалізація підприємства – виробництво залізничного рухомого складу [52].

ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» сьогодні – це велика транснаціональна компанія, унікальне підприємство змішаного типу, де на одному виробничому майданчику створюються та виготовляються як вантажні вагони, так і транспорт соціального призначення – пасажирські вагони локомотивної тяги, міжрегіональні та приміські електропоїзди, дизель-поїзди, вагони метро, ескалатори, ходові частини до вантажних та пасажирських вагонів [52].

Вантажне вагонобудування ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» – це виробництво напіввагонів з покращеними технічними

характеристиками, бункерних вагонів нового покоління, цистерн для перевезення нафтопродуктів, спеціалізованих, комбінованих, критих вагонів, вагонів-платформ для перевезення різних вантажів.

ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» – один з найбільших виробників магістрального рухомого складу в Україні [52]. На підприємстві налагоджено розробку та виготовлення широкої гами магістральних вантажних і пасажирських вагонів, двосистемних електропоїздів, дизель-поїздів, поїздів метрополітену та візків до них, поверхових і тунельних ескалаторів, дорожніх і комунальних машин, інженерної техніки широкого призначення, запасних частин і комплектуючих до зазначених видів транспорту, зварних металоконструкцій за індивідуальними замовленнями.

ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» спеціалізується з випуску транспорту соціального призначення: пасажирських вагонів локомотивної тяги різних моделей і класів (купейні, СВ, плацкартні, спеціалізовані), в т.ч. для забезпечення міжнародних перевезень габариту «РІЦ», швидкісних міжрегіональних електропоїздів і складів локомотивної тяги, дизель-поїздів, вагонів метро з двигуном постійного струму і асинхронним приводом. Підприємством здійснюється обслуговування і ремонт вагонів власного виробництва, виготовлених на замовлення «УЗ». Для станцій метрополітенів виробляються поверхові і тунельні ескалатори різних моделей і запчастин до них [52].

Також одним з пріоритетних напрямків роботи підприємства є виробництво вантажних вагонів: піввагонів глухонних і люкових, платформ універсальних і спеціальних, вагонів хоперів, в т.ч. зерновозів, мінераловозів, окатишевозів та ін., критих вагонів різних модифікацій.

Протягом багатьох років ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» виготовляє і освоює різні моделі і модифікації контейнерів для європейських і українських замовників.

За останні роки виготовлені дослідні зразки комунальної техніки – механічні та вакуумні машини з прибирання пилу.

У загальному обсязі реалізації вантажне вагонобудування склало 71,6%, транспорт соціального призначення – 23,1%, металоконструкції та інша продукція – 5,3%.

За підсумками роботи ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» за 12 місяців 2020р. досягнута позитивна тенденція. Загальна сума експорту продукції підприємства за 2020 рік - склала 1 781 678, 05 тис. грн., або 55,17% від зального обсягу продажів. Продукція заводу експортувалася в 7 країн світу.

У 2020 році відбулося падіння обсягів продажів вантажних вагонів: у 2019 р. було реалізовано 5116 од., у 2020 р. – 1710 од. Заводом було своєчасно реалізовано контракти на постачання вказаної кількості вантажних вагонів на адресу українських та іноземних покупців [52].

Основними ринками збуту та основними клієнтами ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» є:

а) Україна, а саме:

- Укрзалізниця та її структурні підрозділи;
- Промислові підприємства України;
- Транспортні і лізингові компанії України;
- Метрополітени України;
- Інші замовники.

б) Країни СНД, а саме:

- Державні адміністрації залізниць СНД;
- Операторські і транспортні компанії СНД;
- Метрополітени СНД;
- Промислові підприємства СНД;
- Приватні компанії.

в) Країни близького та далекого зарубіжжя, а саме:

- Приватні компанії залізничного бізнесу;

– Компанії, зайняті в сфері збору і транспортування побутових відходів;

– Промислові підприємства.

ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» використовує такі канали збуту й методи продажу:

– прямі продажі;

– агенти і дилери підприємства (країни СНД, Балтії, далекого зарубіжжя).

Закупівля ТМЦ та комплектуючих у 2020 році здійснювалась в українських постачальників – 61,38% (840,383 млн. грн. без ПДВ) та 38,62% (528,831 млн. грн.) на підприємствах зарубіжжя.

Постачальники, які займають більше 10 відсотків у загальному об'ємі постачання:

– ТОВ «Метінвест-СМЦ» м. Київ, Україна – 205,707 млн. грн. без ПДВ за металопрокат, осі (15,0%);

– ТОВ «Інтерпайп Україна» м. Дніпро, Україна – 199,611 млн. грн. без ПДВ за колеса цільнокатані, труби (14,6%);

– «OU Altino Grupp» м.Таллінн, Естонія – 141,445 млн. грн. литво (10,3%).

ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» здійснює свою діяльність відповідно до діючого законодавства України, цього Статуту, а також внутрішніх правил, процедур, регламентів та внутрішніх нормативних документів [52].

Статутний капітал Товариства складає 86009664 гривні. Він сформований за рахунок вартості майна орендного підприємства, яке передається Товариству у власність та проіндексований згідно з діючим законодавством, і розподілений на 114679552 простих іменних акцій номінальною вартістю 75 копійок [52].

Акціонерами ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» є юридичні й фізичні особи, які володіють акціями Товариства. Кожною простою акцією підприємства її власнику-акціонеру надається однакова сукупність прав, якщо інше не передбачено законодавством.

Структура акціонерів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» станом на 31.12.2020:

- Фізичні особи - 1269 осіб, у власності яких 4,63% статутного капіталу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»;
- Юридичні особи - 79 осіб, у власності яких 95% статутного капіталу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»;
- Інформацію щодо інших осіб, у власності яких 0,37% статутного капіталу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», не надали Депозитарні установи [52].

Перелік осіб, які прямо або опосередковано є власниками значного пакета акцій емітента, а також розмір частки акціонера до статутного капіталу зображено на рис. 2.1.

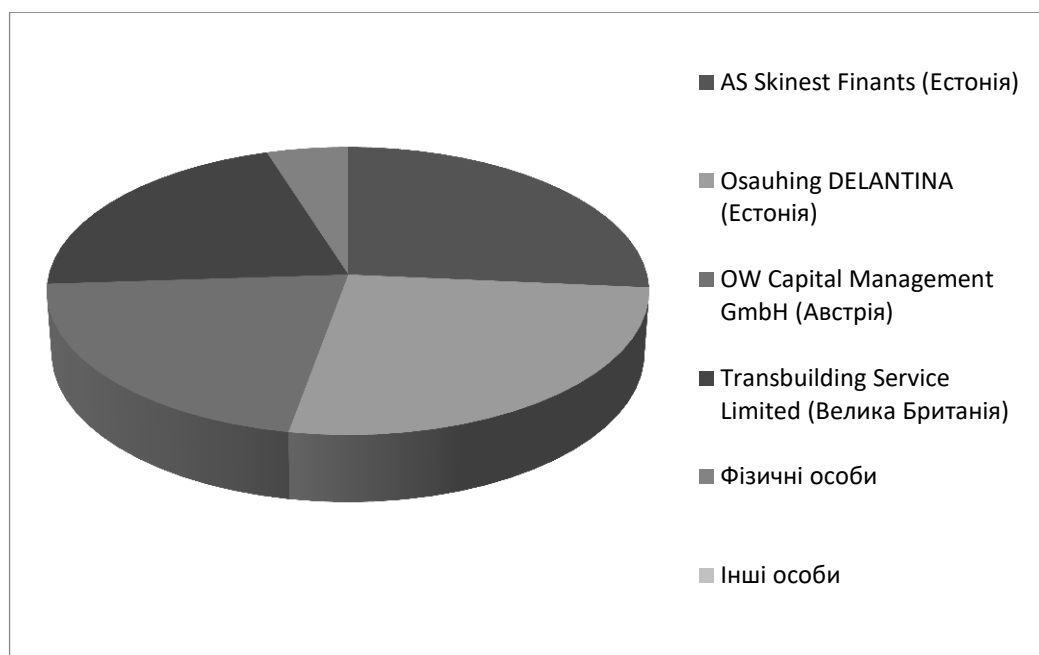

Рисунок 2.1 – Структура акціонерів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»

Управління та контроль ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» здійснюють наступні органи:

- загальні збори акціонерів;
- Наглядова рада;
- Правління.
- Ревізійна комісія.

Наглядова рада ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» здійснює контроль та регулює діяльність правління, представляє інтереси акціонерів у період між загальними зборами. Правління є виконавчим органом, який здійснює керівництво його поточної діяльності на користь акціонерів підприємства та трудового колективу. Контроль за фінансово-господарською діяльністю ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» здійснюється ревізійною комісією [52].

Порядок утворення інших органів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» приймається рішенням Наглядової ради, або Голови Наглядової ради – Президента Товариства.

Впровадження нових технологій та виробництво нових товарів в ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» проводиться відповідно до планів НДДКР, «Технічних заходів з удосконалення діючих потужностей» та «Технічного переозброєння», розроблених з урахуванням ринкових умов та Стратегії розвитку підприємства на п'ять років.

2.2 Аналіз фінансово-економічного стану ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»

Проаналізуємо основні показники ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», щоб зрозуміти які перспективи його розвитку в майбутньому та які показники потрібно покращувати в першу чергу. Розглянемо основні фінансові показники.

Для початку проведемо аналіз фінансового стану підприємства в період 2018-2020 років (фінансова звітність ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» наведена в ДОДАТКАХ А–Д).

Показники ліквідності застосовують для оцінки можливостей підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності дають уявлення про платоспроможність підприємства не тільки на конкретну дату, а й на випадок надзвичайних ситуацій [53].

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконується умова:

$$A1 \geq P1 \quad A2 \geq P2 \quad A3 \geq P3 \quad A4 \leq P4 \quad (2.1)$$

де $A1$ – найбільш ліквідні активи;

$P1$ – найбільш строкові зобов'язання;

$A2$ – активи, що швидко реалізуються;

$P2$ – короткострокові пасиви;

$A3$ – активи, що повільно реалізуються;

$P3$ – довгострокові пасиви;

$A4$ – активи, що важко реалізуються;

$P4$ – постійні пасиви.

Невиконання будь-якої з перших трьох нерівностей свідчить про те, що ліквідність балансу більшою чи меншою мірою відрізняється від абсолютної. Показники ліквідності балансу підприємства та результати аналізу наведені в табл. 2.1 та табл. 2.2.

Таблиця 2.1 – Показники ліквідності балансу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Активи	2018	2019	2020
1	2	3	4
Найбільш ліквідні активи ($A1$)	655637	808158	1560668
Активи, що швидко реалізуються ($A2$)	230516	630173	175150
Активи, що повільно реалізуються ($A3$)	1758947	1891264	1235528

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4
Активи, що важко реалізуються (А4)	712553	725514	705166
Пасиви	2018	2019	2020
Найбільш строкові зобов'язання (П1)	88550	123987	49700
Короткострокові пасиви (П2)	0	0	0
Довгострокові пасиви (П3)	235300	327064	271896
Постійні пасиви (П4)	2656235	3246032	3345077

Таблиця 2.2 – Результати аналізу ліквідності балансу підприємства у 2018-2020 рр.

2018	2019	2020
A1>П1	A1>П1	A1>П1
A2>П2	A2>П2	A2>П2
A3>П3	A3>П3	A3>П3
A4<П4	A4<П4	A4<П4

Протягом усіх розглянутих періодів однакова тенденція, а саме баланс вважається абсолютно ліквідним.

Ліквідність підприємства можна визначити за допомогою коефіцієнтів: коефіцієнт загальної (швидкої) ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності [54].

При розрахунку всіх показників використовувався загальний знаменник – короткострокові зобов'язання, який обчислюється як сукупна величина короткострокових кредитів, короткострокових позик, кредиторської заборгованості. Результати розрахунків наведені в табл.2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз ліквідності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	2019-2018	2020-2019
Абсолютна ліквідність	0,21	0,2	0,74	-0,1	0,54
Швидка ліквідність	2,11	1,82	1,81	-0,29	-0,01
Поточна ліквідність	4,33	3,45	3,00	-0,88	-0,45

У табл. 2.3 висвітлюється певна тенденція, а саме спостерігалось зростання показників ліквідності, що свідчить про покращення ліквідності компанії. Однак, у 2018 р. всі показники були нижчими за нормативні значення, що свідчить про низьку ліквідність компанії. У 2019-2020 рр. ліквідність підприємства підвищилася, показники ліквідності перебували у межах нормативних значень (рис 2.2).

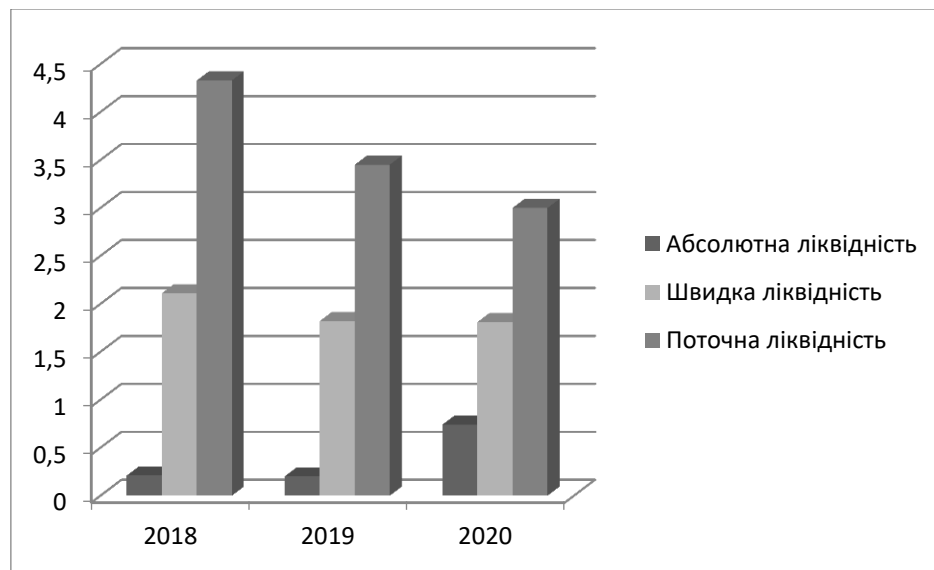

Рисунок 2.2 – Показники ліквідності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити негайно. Показники миттєвої ліквідності протягом 2018-2019 рр. були у межах нормативних значень (0,2-0,35), що свідчить про достатню кількість коштів на погашення частини короткострокових зобов'язань.

У 2020 р. показник був значно вищим за нормативні значення (0,74). Тобто 74% короткострокової заборгованості компанія може погасити за допомогою коштів негайно. Збільшення цього коефіцієнта у 2020 р. було викликане зростанням коштів на 453,9%.

Коефіцієнт швидкої ліквідності відображає, яка частка кредиторської заборгованості може бути погашена за рахунок найбільш ліквідних активів,

тобто показує, яка частина короткострокових зобов'язань підприємства може бути негайно погашена за рахунок коштів на різних рахунках, у короткострокових цінних паперах, а також надходжень за розрахунками [55].

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2018-2020 рр. був вищим за нормативні значення (від 0,5 до 1). За 2019 р. його значення зменшилося на 0,29 (з 2,11 до 1,82), за 2020 р. – на 0,01 (з 1,82 до 1,81).

Коефіцієнт поточної ліквідності показує, чи достатньо у підприємства коштів, які можуть бути використані ним для погашення своїх короткострокових зобов'язань протягом року. Це основний показник платоспроможності підприємства [56].

Протягом аналізованого періоду спостерігалось щорічне зменшення показників поточної ліквідності, але при цьому показники були вищими за нормативні значення (рекомендоване значення 1,5-2). У 2020 р. коефіцієнт знизився на 0,45 (з 3,45 до 3,00). Таким чином, у 2018-2020р. підприємство мало достатні оборотні активи для погашення своїх короткострокових боргів.

Як свідчать дані рис. 2.3, у підприємства у 2019 р. спостерігалось зниження чистого оборотного капіталу на 63311 тис. грн. У 2020 р. спостерігалось зростання чистого оборотного капіталу на 193 730 тис. грн., що є позитивним фактором.

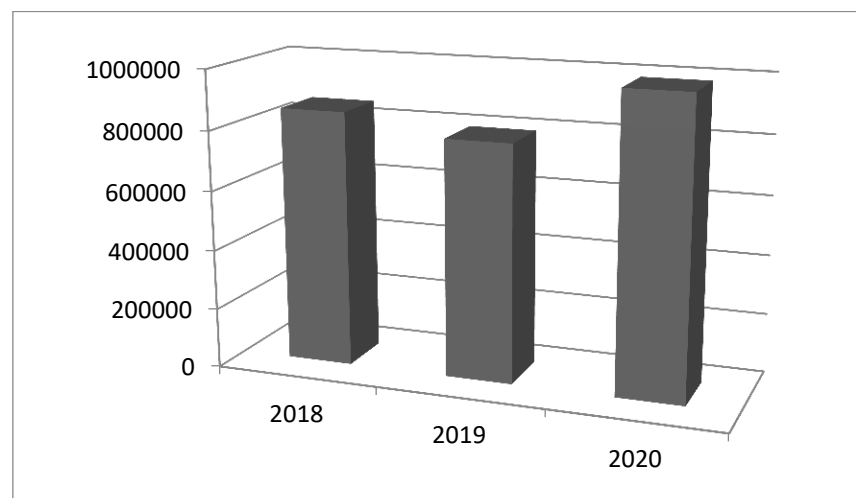

Рисунок 2.3 – Чистий оборотний капітал ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Ситуація, що склалася, зумовлена перевищенням темпів зростання поточних зобов'язань (25,73%) над темпами зростання оборотних активів (0,27%) у 2019 р., а у 2020 р. зростанням оборотних коштів на 363336 тис. грн.

Наступним кроком є аналіз фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість підприємства характеризується ступенем його фінансову незалежність від зовнішніх кредиторів та інвесторів. Недостатня фінансова стійкість підприємства може призвести до його неплатоспроможності, а дуже висока сприятиме створенню «зайвих» запасів і резервів, у зв'язку з чим зростуть витрати на утримання, спостерігатиметься недоотримання прибутку та гальмування темпів економічного розвитку підприємства [57–59].

Рівень фінансової стійкості можна оцінити за допомогою абсолютних показників та коефіцієнтного підходу. Абсолютні показники фінансової стійкості підприємства наведені у табл. 2.4, типи фінансової стійкості у табл. 2.5, результати аналізу у табл. 2.6.

Таблиця 2.4 – Абсолютні показники фінансової стійкості ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Показники	Рік		
	2018	2019	2020
Постійні пасиви (ПП)	1257370	1242032	1570626
Активи, які важко реалізуються (Атр)	399888	447861	582725
Власні оборотні кошти (СОС)	857482	794171	987901
Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	0	0	0
Наявність постійних та довгострокових пасивів для фінансування запасів	857482	794171	987901
Короткострокові кредити банків (КК)	85862	48000	59500
Загальна сума основних джерел фінансування запасів	943344	842171	1047401
Запаси (З)	570129	527756	589941
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів	287353	266415	397960
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань	287353	266415	397960
Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів	373215	314415	457460

Таблиця 2.5 – Типи фінансової стійкості підприємства

Абсолютна фінансова стійкість	Нормальна фінансова стійкість	Нестійке фінансове становище	Кризове фінансове становище
$SOC - 3 \geq 0$	$SOC - 3 < 0$	$SOC - 3 < 0$	$SOC - 3 < 0$
$SOC + ДЗ - 3 \geq 0$	$SOC + ДЗ - 3 \geq 0$	$SOC + ДЗ - 3 < 0$	$SOC + ДЗ - 3 < 0$
$SOC + ДЗ + КК - 3 \geq 0$	$SOC + ДЗ + КК - 3 \geq 0$	$SOC + ДЗ + КК - 3 \geq 0$	$SOC + ДЗ + КК - 3 < 0$
{1,1,1}	{0,1,1}	{0,0,1}	{0,0,0}

Таблиця 2.6 – Типи фінансової стійкості ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Тип фінансової стійкості	2018	2019	2020
	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість

На основі розрахованих показників протягом 2018-2020 рр. У підприємства спостерігалася абсолютна фінансова стійкість, тобто запаси підприємства повністю покривалися за допомогою власних оборотних засобів і підприємство могло своєчасно розраховуватися зі своїми кредиторами та інвесторами. При цьому у нього залишалися кошти для забезпечення наступного виробничого процесу матеріальними ресурсами (рис. 2.4).

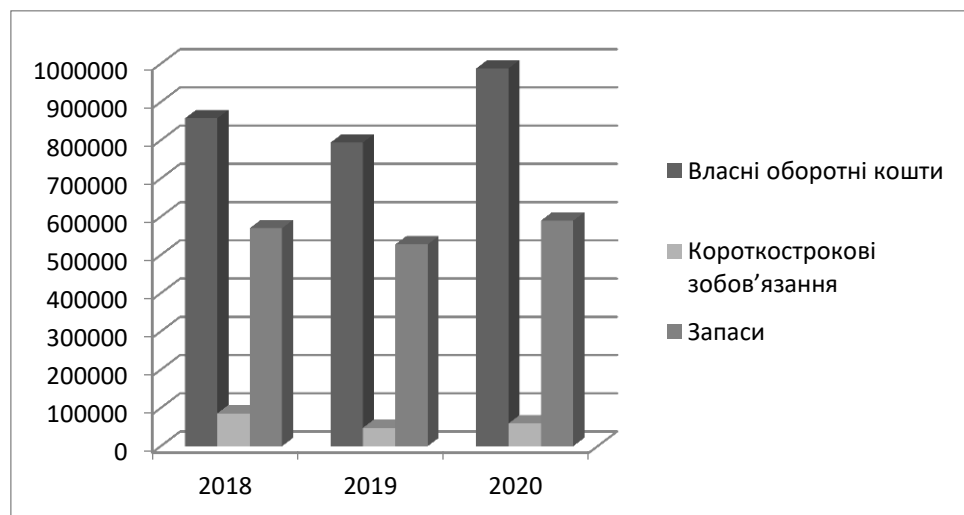

Рисунок 2.4 – Співвідношення розмірів власних оборотних кошти, короткострокових зобов'язань і запасів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами показує, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власних коштів підприємства. Чим вищий цей показник, тим вища платоспроможність і кредитоспроможність підприємства [59]. Протягом аналізованого періоду у підприємства спостерігалися високі значення показника, що свідчить про високу платоспроможність підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості запасів та витрат власними оборотними коштами, у 2018-2020 рр. був вищим за рекомендоване значення (не менше 0,5), що говорить про те, що запаси і витрати повністю фінансувалися за рахунок власних коштів (рис. 2.5).

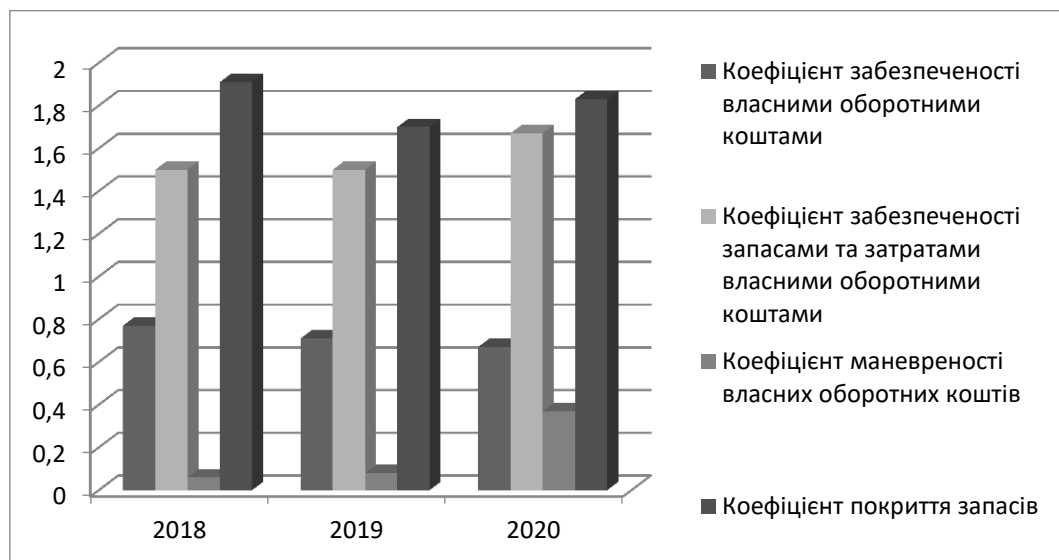

Рисунок 2.5 – Показники забезпеченості власними оборотними засобами ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

У 2018-2020 рр. значення показника покриття запасів були вищими за рекомендовані (не менше 1), що свідчить про стійкий фінансовий стан компанії.

Зростання у поступовій динаміці коефіцієнта маневреності власних оборотних засобів сприймається як позитивна тенденція, що свідчить про наявність в підприємства власних оборотних засобів у формі абсолютно ліквідних активів – грошових коштів [60].

Розрахунок відносних показників фінансової стійкості підприємства показав, що протягом 2018-2020 всі коефіцієнти перебували в межах рекомендованих значень (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Відносні показники фінансової стійкості ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Показник	Нормативне значення	2018	2019	2020
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$, збільшення	0,784	0,768	0,727
Коефіцієнт фінансового лівериджу	$\leq 0,5$, крит. – 1	0,275	0,302	0,375
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 , збільшення	0,688	0,657	0,641
Коефіцієнт покриття активів за рахунок зобов'язань	0,2-0,5	0,216	0,232	0,273
Коефіцієнт фінансування основних засобів за рахунок довгострокових займів	–	0	0	0
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,4	0	0	0

Значення коефіцієнта автономії в 2018-2020 рр. були досить високими, що свідчить про фінансово-стійкий та стабільний стан підприємства. Показник фінансового левіриджу показує скільки одиниць залучених коштів припадає на одиницю власних. Зростання цього показника у динаміці говорить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів, а також зниження його фінансової стабільності. Однак у 2018-2020 рр. цей показник знаходився в межах нормативних значень.

Показник покриття активів за рахунок зобов'язань перебував у межах норми, проте мав тенденцію до збільшення, що свідчить про підвищення його фінансової стійкості. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу знаходиться в обороті, а яка капіталізована [60]. Для забезпечення гнучкості використання власних

коштів необхідно, щоб коефіцієнт маневреності був високим. В аналізований період 2018-2020 рр. цей показник мав досить високі значення.

Наступним кроком є аналіз ділової активності підприємства. Ділова активність характеризується абсолютними та відносними показниками. Серед абсолютних показників необхідно виділити обсяг продажу готової продукції підприємства, товарів, робіт, послуг, прибуток, величину активів (авансованого капіталу). Доцільно порівнювати ці параметри в динаміці. Оптимальне співвідношення між ними має наступний вигляд:

$$T_{\Pi} > T_{B} > T_{A} > 100\%, \quad (2.2)$$

де T_{Π} – темп росту прибутку, %;

T_{B} – темп росту виручки від реалізації продукції, %;

T_{A} – темп росту активів підприємства, %.

Співвідношення темпів зростання прибутку, чистого доходу та активів представлено на рис. 2.6.

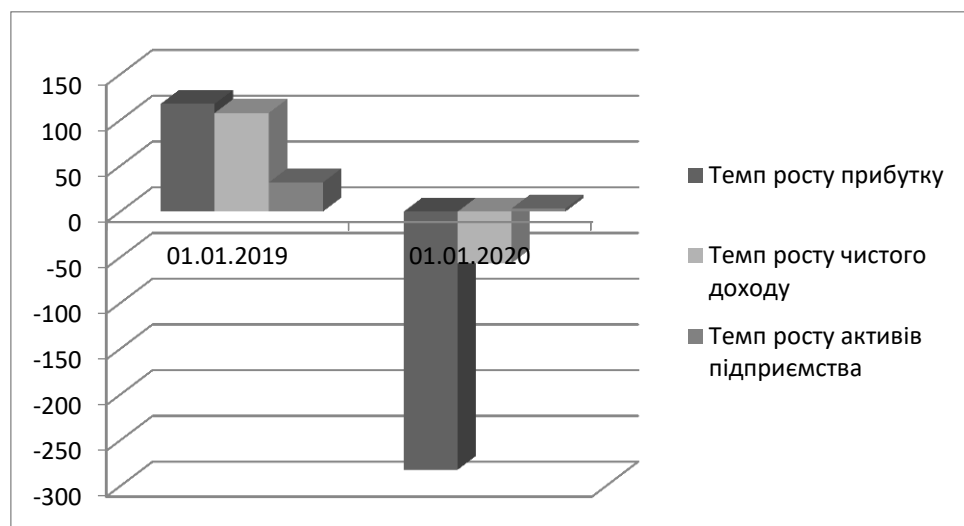

Рисунок 2.6 – Співвідношення темпів зростання прибутку, чистого доходу та активів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», %

У 2019 р. спостерігалось оптимальне співвідношення темпів зростання активів, чистого доходу та чистого прибутку, що свідчить про збільшення

економічного потенціалу підприємства, підвищення ефективності використання ресурсів, зниження витрат виробництва та обігу. Проте у 2020 р. спостерігалось зниження чистого прибутку та чистого доходу на тлі зростання активів, що свідчить про неефективне використання ресурсів підприємства.

Ділова активність підприємства визначається швидкістю оборотності ресурсів, тому аналіз ділової активності передбачає розрахунок коефіцієнтів та періодів оборотності (табл. 2.8, табл. 2.9).

Коефіцієнти оборотності показують, скільки оборотів за звітний період здійснює весь капітал підприємства чи його певний елемент. Періоди оборотності визначають кількість днів, за які весь капітал підприємства та його певний елемент може перетворитися на грошову форму [62].

Таблиця 2.8 – Коефіцієнти оборотності ресурсів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Показник	Нормативне значення	2018	2019	2020
Коефіцієнт оборотності активів	>0, збільшення	2,147	0,921	2,407
Коефіцієнт оборотності основних фондів	>0, збільшення	9,750	4,123	12,023
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	>0, збільшення	2,916	1,271	3,361
Коефіцієнт оборотності готової продукції	>0, збільшення	5,705	2,586	7,818
Коефіцієнт оборотності запасів	>0, збільшення	64,208	33,278	184,146
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	>0, збільшення	3,818	1,788	6,739
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	>0, збільшення	2,587	1,136	3,107
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	>0, збільшення	18,922	6,336	12,302

У 2019 р. динаміка всіх коефіцієнтів оборотності (крім коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості) була однаковою – зменшення

оборотів, що є негативним фактором та свідчить про зниження ефективності роботи підприємства. Позитивним фактором є зменшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості.

У 2020 р. ситуація змінилася – спостерігалось збільшення коефіцієнтів оборотності (крім коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості), що є позитивним фактором та свідчить про підвищення ефективності роботи підприємства. Негативним фактором є збільшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості.

Зниження оборотів у 2019 р. було обумовлено зменшенням виручки від реалізації на 56,36% порівняно з попереднім. У 2020 р. спостерігалась зворотна тенденція – зростання коефіцієнтів був пов'язаний зі зростанням виручки від реалізації на 207,83%.

Таблиця 2.9 – Періоди оборотності ресурсів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Показник	Нормативне значення	2018	2019	2020
Період оборотності активів	>0, зменшення	167,7	390,8	149,6
Період оборотності основних фондів	>0, зменшення	36,9	87,3	29,9
Період оборотності оборотних активів	>0, зменшення	123,4	283,3	107,1
Період оборотності запасів	>0, зменшення	63,1	139,2	46,0
Період оборотності готової продукції	>0, зменшення	5,6	10,8	2,0
Період оборотності дебіторської заборгованості	>0, зменшення	94,3	201,3	53,4
Період оборотності власного капіталу	>0, зменшення	139,2	317,0	115,9
Період оборотності кредиторської заборгованості	>0, зменшення	19,0	56,8	29,3

При аналізі періодів оборотності спостерігалась та сама тенденція, а саме у 2019 р. показники не відповідали нормативним значенням, за

винятком періоду оборотності кредиторської заборгованості. А у 2020 р. зміни відбувалися відповідно до нормативних значень (крім періоду оборотності кредиторської заборгованості).

Коефіцієнт оборотності активів показує, скільки продукції реалізує підприємство, виходячи з наявної вартості окремих видів його активів. Значення цього показника у 2019 р. зменшилось на 1,226 порівняно з 2018 р. (з 2,147 до 0,921), а у 2020 р. збільшилося на 1,486 (з 0,921 до 2,407). Період оборотності, у свою чергу, у 2019 р. збільшився на 223,1 дня (з 167,7 до 390,8), у 2020 р. зменшився на 241,2 (з 390,8 до 149,6). Зростання коефіцієнта 2020 р. пов'язаний з перевищенням темпів зростання виручки від реалізації над темпами зростання активів та свідчить про підвищення ефективності використання активів підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів показує, скільки гривень чистого доходу приносить використання одиниці оборотних активів. У 2019 р. коефіцієнт зменшився на 1,645 порівняно з 2018 р. (з 2,916 до 1,271), період оборотності збільшився на 159,9 днів (з 123,4 до 283,3). Зменшення коефіцієнта оборотності відбулося за рахунок зниження виручки від реалізації (з 1,271 до 3,361). У 2020 р. коефіцієнт зріс на 2,09 за рахунок перевищення темпів зростання доходу над темпами зростання оборотних активів. Період оборотності знизився на 176,2 днів (з 283,3 до 107,1).

Коефіцієнт оборотності основних засобів характеризує ефективність використання підприємством наявних в розпорядженні основних засобів. Збільшення значення коефіцієнта свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів. У 2019 р. значення показника зменшилося на 5,627 (з 9,750 до 4,123), отже, знизилася ефективність використання основних засобів. У 2020 році показник зріс на 7,9 (з 4,123 до 12,023). Збільшення показника пов'язане з перевищенням темпів зростання виручки від реалізації над темпами зростання основних засобів. Періоди оборотності основних засобів, відповідно, у 2019 р. збільшилися на 50,4 днів (з 36,9 до 87,3), а у 2010 р. – зменшились на 57,4 днів (з 87,3 до 29,9).

Коефіцієнт оборотності запасів відбиває швидкість їх реалізації. У 2019 р. показник знизився на 3,119 (з 5,705 до 2,586) за рахунок зниження доходу від реалізації. Збільшення цього показника у 2020 р. до 7,818 є свідченням підвищення ефективності діяльності підприємства закупівлі сировини, матеріалів, виробництва, збуту готової продукції. Періоди оборотності запасів, відповідно, у 2019 р. збільшилися на 76,1 днів (з 63,1 до 139,2), а у 2020 р. зменшилися на 93,2 дні (з 139,2 до 46,0).

Зменшення коефіцієнта оборотності готової продукції у 2019 р. на 30,93 у порівнянні з 2018 р. (з 64,208 до 33,278) свідчить про зниження ефективності збутової діяльності підприємства. У 2020 р. ситуація значно покращилася, оскільки показник збільшився до 184,146 за рахунок зростання виручки від реалізації та зменшення готової продукції. Періоди оборотності готової продукції, відповідно, 2019 р. збільшилися на 5,2 днів (з 5,6 до 10,8), а в 2010 р. зменшилися на 8,8 днів (з 10,8 до 2,0).

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості відображає ефективність політики підприємства по кредитуванню покупців з погляду збору оплати за реалізацію продукції у кредит, характеризує рівень комерційного ризику, викликаного подібними фінансовими відносинами. Кількість оборотів дебіторської заборгованості у 2019 р. знизилася на 2,03 порівняно з попереднім періодом (з 3,818 до 1,788), у 2020 р. зросла на 4,951 (з 1,788 до 6,739). Періоди оборотності, у свою чергу, у 2019 р. зросли на 107 днів (з 94,3 до 201,3), у 2020 р. зменшилися на 147,9 днів (з 201,3 до 53,4). Погіршення даних показників у 2019 р. обумовлено зниженням виручки від реалізації на 56,36% поряд зі зростанням дебіторської заборгованості на 7,71%. Збільшення цього показника у 2020 році спричинено зниженням дебіторської заборгованості на 2,64% та зростанням виручки від реалізації на 207,83%.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу відображає швидкість обороту власного капіталу підприємства. У 2019 р. значення показника зменшилося на 1,451 (з 2,587 до 1,136) порівняно з 2018 р., що свідчить про

зниження ефективності роботи власного капіталу підприємства. Період оборотності власного капіталу у 2019 р. збільшився на 177,8 днів (з 139,2 до 317). У 2020 р. коефіцієнт збільшився на 1,971 (з 1,136 до 3,107), а період оборотності зменшився на 201,1 день (з 317 до 115,9).

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує збільшення або зменшення суми комерційного кредиту, наданого підприємству. Зростання коефіцієнта означає підвищення швидкості оплати заборгованості підприємства, а зниження – зростання покупок у кредит [62].

Показник оборотності кредиторської заборгованості у 2019 р. знизився на 12,586 (з 18,922 до 6,336), а у 2020 р. збільшився до 12,302. Зниження показника у 2019 р. було зумовлене зниженням на 56,36% виручки від реалізації та зростанням кредиторської заборгованості підприємства на 60,62%. Збільшення коефіцієнта у 2020 р. пов'язано з перевищенням темпів зростання виручки від реалізації (207,83%) над темпами зростання кредиторської заборгованості (57,27%).

Виконуючи аналіз ділової активності, слід звернути увагу на значення періодів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства (рис. 2.7).

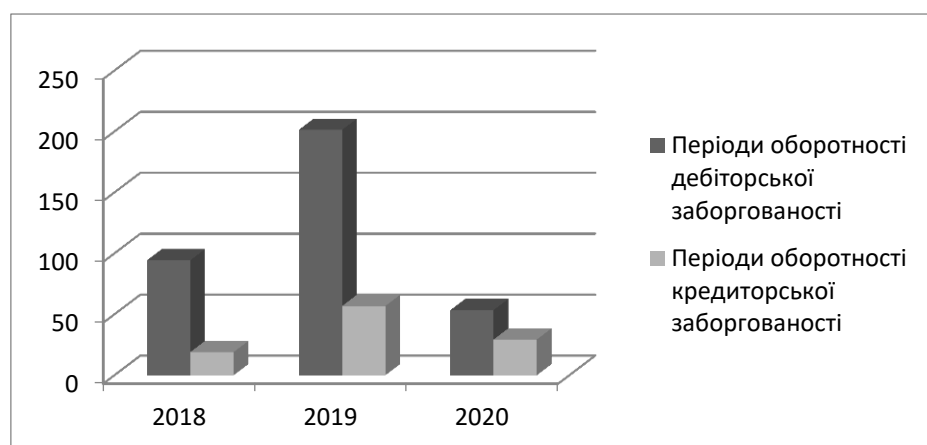

Рисунок 2.7 – Періоди оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр. (в днях)

Упродовж 2018-2020 рр. значення періодів оборотності дебіторської заборгованості були вищими за періоди оборотності кредиторської заборгованості, що свідчить про недостатню платоспроможність покупців компанії.

Наступним кроком є аналіз рентабельності підприємства. Рентабельність відображає ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства та показує, скільки гривень прибутку (валового, операційного, до оподаткування, чистого) припадає на 1 грн реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – активів, власного капіталу [64].

При розрахунку рентабельності використовувалися показники валового прибутку, фінансових результатів від операційної діяльності, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування чистого прибутку [65].

К показникам рентабельності, при розрахунках яких використовувався показник чистого прибутку, відносяться рентабельність активів, зокрема необоротних і оборотних активів, інвестицій, власного капіталу, виробництва та продажів.

Усі вищезгадані коефіцієнти рентабельності мають позитивні значення протягом 2018-2020 рр., що пов'язано з отриманням чистого прибутку підприємством, та мають схожу динаміку. У 2019 р. спостерігалось зростання всіх коефіцієнтів рентабельності, що обумовлено зростанням чистого прибутку на 317,86% та свідчить про підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. У 2020 р. значення коефіцієнтів рентабельності різко знизилися, що було обумовлено зменшенням величини чистого прибутку на 82,13%.

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує ефективність використання активів та показує, який прибуток отримує підприємство від кожної гривні, вкладеної у його активи. Коефіцієнти рентабельності необоротних та оборотних активів свідчать про ефективність їх використання на підприємстві.

У 2019 році показники рентабельності активів зросли за рахунок перевищення темпів зростання чистого прибутку над темпами зростання активів. У 2020 р. спостерігалось зниження всіх показників рентабельності активів, що було зумовлено зниженням чистого прибутку на фоні зростання активів (рис. 2.8).

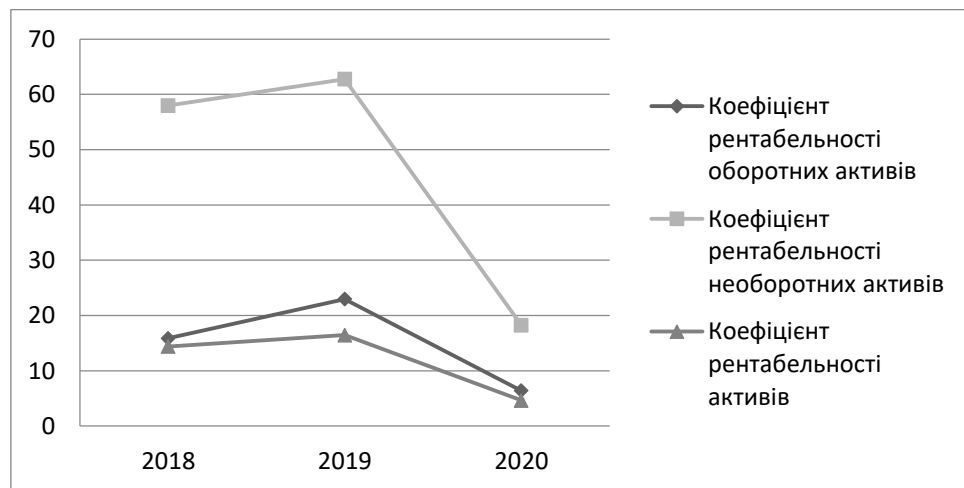

Рисунок 2.8 – Показники рентабельності активів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.,%

Показник рентабельності власного капіталу є основним показником, що характеризує ефективність вкладень у діяльність підприємства. Цей показник є важливим для власників (акціонерів) компанії, які вкладають у бізнес свої кошти з метою отримання прибутку на вкладений капітал [62].

Рентабельність власного капіталу показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками грошова одиниця. На цей показник впливають зміна чистого прибутку, фондодіддача, структура авансованого капіталу.

Рентабельність інвестицій у 2019 р. збільшилась до 19,89% порівняно з попереднім періодом. Рентабельність власного капіталу 2019 року збільшилась до 22,09%, що свідчить про ефективну діяльність підприємства. Значення показників рентабельності інвестицій та власного капіталу у 2020 р. знизилися, що було зумовлено зменшенням чистого прибутку (рис. 2.9).

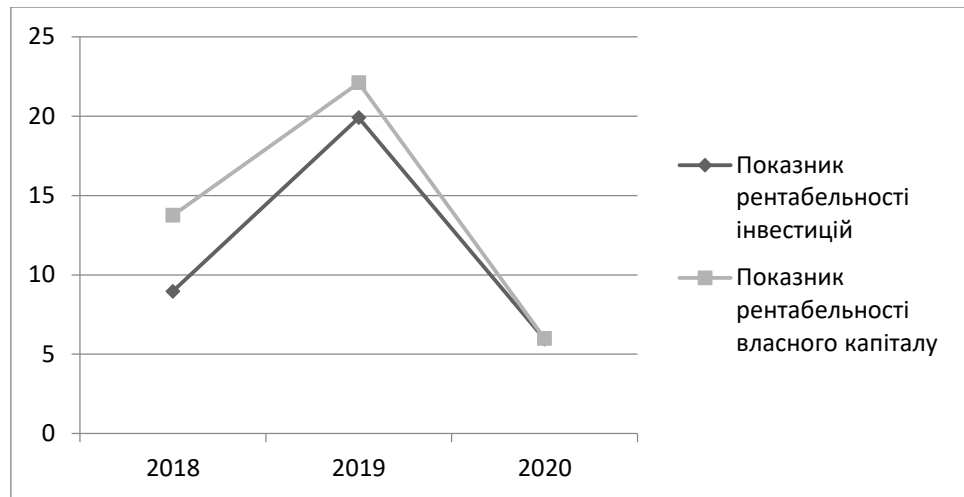

Рисунок 2.9 – Показники рентабельності інвестицій та власного капіталу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.,%

Показники валової та чистої рентабельності виробництва, а також рентабельності операційної діяльності мали однакову динаміку, а саме: у 2019 р. відбулося зростання показників через перевищення темпів зростання відповідних прибутків над темпами зростання собівартості продукції, а у 2020 р. зниження показників, що пов'язано з перевищенням темпів падіння валового, чистого прибутку та прибутку від операційної діяльності над темпами падіння собівартості продукції (рис. 2.10).

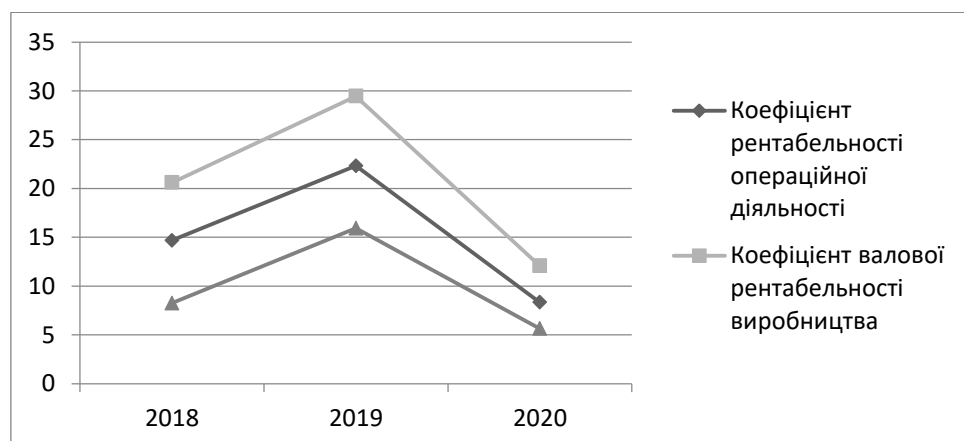

Рисунок 2.10 – Показники рентабельності операційної діяльності та рентабельності виробництва ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.,%

Подібна тенденція спостерігалася під час аналізу показників рентабельності продажів, так, у 2019 р. відбулося зростання показників, а у 2020 р. відповідно їх зменшення (рис. 2.11).

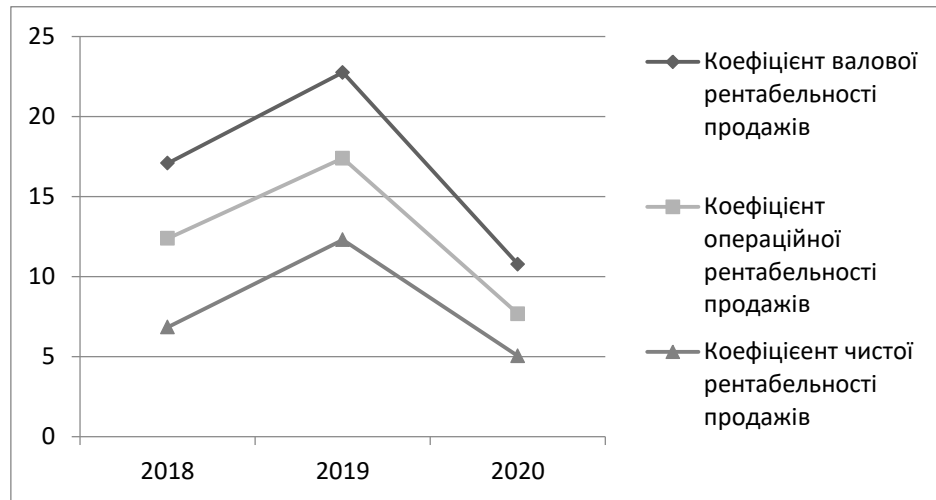

Рисунок 2.10 – Показники рентабельності продажів ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.,%

Чиста рентабельність продажів – це показник, що відображає частку чистого прибутку в обсязі продажів. Так, у 2019 р. показник збільшився до 12,3%, а в 2020 р. – зменшився до 5,04%.

Коефіцієнт валової рентабельності продаж дозволяє визначити, скільки з 1 грн чистого доходу на підприємство надходить валового прибутку, який створюється в процесі реалізації продукції. Зменшення цього коефіцієнта 2020 р. пов'язане з випередженням темпів падіння чистого доходу над темпами падіння собівартості свідчить про погіршення ефективності виробничої діяльності підприємства та політики ціноутворення.

Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності у 2020 р. знизився порівняно з попереднім періодом у зв'язку із зменшенням операційного прибутку.

2.3 Діагностика стану управління використанням фінансового потенціалу та його оцінка ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»

Для оцінювання фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» будемо використовувати методику оцінки фінансового потенціалу підприємства, запропоновану П. А. Фомінім, М. К. Старовойтовим [65–67].

Методика визначення рівня фінансового потенціалу підприємства має визначену послідовність етапів:

1. Оцінка фінансового потенціалу за фінансовими показниками.
2. Побудова кривої фінансового потенціалу за фінансовими показниками.
3. Визначення рівня фінансового потенціалу підприємства.
4. Комплексна оцінка фінансового потенціалу [67].

Враховуючи різноманіття фінансових процесів, велику кількість фінансових показників, різність в рівнях їх критичної оцінки, різний ступінь їх відхилення від фактичного значення та викликані при цьому складності в оцінці фінансової стійкості підприємства, будемо проводити інтегральну рейтингову оцінку фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод».

Для оцінки фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» будемо визначати наступні показники: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності (напруженості), коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, коефіцієнт самофінансування, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт термінової ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, рентабельність сукупних активів, рентабельність власного капіталу, ефективність використання активів [68].

В табл.2.10 наведені розрахунки рейтингової оцінки фінансового потенціалу аналізованого підприємства за 2018 р.

Таблиця 2.10 – Рейтингова оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» в 2018 р.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)	Оцінка дослідження	
				Значення	Оцінка рівня
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	0,3-0,5	<0,3	0,784	А
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)	<0,3	0,3-0,5	>0,5	1,39	С
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,7	А
Коефіцієнт самофінансування	>1	0,5-1	<0,5	0,6	В
Коефіцієнт загальної ліквідності	>2	1-2	<1	2,11	А
Коефіцієнт термінової ліквідності	>0,8	0,4-0,8	<0,4	0,5	В
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,1-0,2	<0,1	0,21	А
Рентабельність сукупних активів	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,05	В
Рентабельність власного капіталу	>0,15	0,1-0,15	<0,1	0,14	В
Ефективність використання активів	>1,6	1-1,6	<1	1,2	В

Після оцінки фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» в 2018 р., йому можна присвоїти низький рівень. Коефіцієнт фінансової незалежності свідчить про те, яка частка власного капіталу знаходиться у загальній вартості авансованого капіталу підприємства та становить 0,784.

Коефіцієнт фінансової залежності характеризує частку боргу у загальному капіталі та дорівнює 1,39 одиниці.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок тільки оборотних активів, значення даного коефіцієнту в 2018 р. склало 2,11. Коефіцієнт термінової ліквідності в 2018 р. склав 0,5, що свідчить про середню платоспроможність ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Коефіцієнт абсолютної ліквідності прийняв значення 0,21, та показує, яка частка короткострокової заборгованості може бути покрита найбільш ліквідними активами.

Рентабельність активів у 2018 р. дорівнює 0,05 та характеризує величину збитку, яка отримується в розрахунку на гривню майна підприємства. Рентабельність власного капіталу склала 0,14 та показує величину збитку, яку підприємства втрачає на одиницю вартості власного капіталу.

Коефіцієнт ефективності використання активів показує кількість повних циклів звернення продукції за аналізований період. У 2018 р. значення даного коефіцієнта склало 1,2. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів підприємства, і в 2018 р. становить 0,7.

Коефіцієнт самофінансування характеризує ступінь фінансування необоротних активів за рахунок власного капіталу. У 2018 р. значення цього коефіцієнта склало 0,6 одиниці.

В табл. 2.11 наведені розрахунки рейтингової оцінки фінансового потенціалу аналізованого підприємства за 2019 р.

Таблиця 2.11 – Рейтингова оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» в 2019 р.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)	Оцінка дослідження	
				Значення	Оцінка рівня
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	0,3-0,5	<0,3	0,768	А

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)	<0,3	0,3-0,5	>0,5	1,38	С
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,7	А
Коефіцієнт самофінансування	>1	0,5-1	<0,5	0,6	В
Коефіцієнт загальної ліквідності	>2	1-2	<1	1,82	В
Коефіцієнт термінової ліквідності	>0,8	0,4-0,8	<0,4	0,6	В
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,1-0,2	<0,1	0,2	В
Рентабельність сукупних активів	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,17	С
Рентабельність власного капіталу	>0,15	0,1-0,15	<0,1	0,25	А
Ефективність використання активів	>1,6	1-1,6	<1	1,8	А

Після оцінки фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» в 2019 р., йому можна присвоїти середній рівень. Коефіцієнт фінансової незалежності свідчить про те, яка частка власного капіталу знаходиться у загальній вартості авансованого капіталу підприємства та становить 0,768. Коефіцієнт фінансової залежності характеризує частку боргу у загальному капіталі та дорівнює 1,38 одиниці.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок тільки оборотних активів, значення даного коефіцієнту в 2019 р. склало 1,82. Коефіцієнт термінової ліквідності в 2019 р. склав 0,6, що свідчить про середню платоспроможність ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Коефіцієнт абсолютної

ліквідності прийняв значення 0,2, та показує, яка частка короткострокової заборгованості може бути покрита найбільш ліквідними активами.

Рентабельність активів у 2019 р. дорівнює 0,17 та характеризує величину збитку, яка отримується в розрахунку на гривню майна підприємства. Рентабельність власного капіталу склала 0,25 та показує величину збитку, яку підприємства втрачає на одиницю вартості власного капіталу.

Коефіцієнт ефективності використання активів показує кількість повних циклів звернення продукції за аналізований період. У 2019 р. значення даного коефіцієнта склало 1,8.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів підприємства, і в 2019 р. становить 0,7. Коефіцієнт самофінансування характеризує ступінь фінансування необоротних активів за рахунок власного капіталу. У 2019 р. значення цього коефіцієнта склало 0,6 одиниці.

В табл.2.12 наведені розрахунки рейтингової оцінки фінансового потенціалу аналізованого підприємства за 2020 р.

Таблиця 2.12 – Рейтингова оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» в 2020 р.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)	Оцінка дослідження	
				Значення	Оцінка рівня
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	0,3-0,5	<0,3	0,727	А
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)	<0,3	0,3-0,5	>0,5	1,16	С
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,6	А

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт самофінансування	>1	0,5-1	<0,5	0,6	В
Коефіцієнт загальної ліквідності	>2	1-2	<1	1,81	В
Коефіцієнт термінової ліквідності	>0,8	0,4-0,8	<0,4	0,5	В
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,1-0,2	<0,1	0,74	А
Рентабельність сукупних активів	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,04	С
Рентабельність власного капіталу	>0,15	0,1-0,15	<0,1	0,7	С
Ефективність використання активів	>1,6	1-1,6	<1	0,7	С

Після оцінки фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» в 2020 р., йому можна середній рівень. Коефіцієнт фінансової незалежності свідчить про те, яка частка власного капіталу знаходиться у загальній вартості авансованого капіталу підприємства та становить 0,727. Коефіцієнт фінансової залежності характеризує частку боргу у загальному капіталі та дорівнює 1,16 одиниці.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок тільки оборотних активів, значення даного коефіцієнту в 2020 р. склало 1,81. Коефіцієнт термінової ліквідності в 2020 р. склав 0,5, що свідчить про середню платоспроможність ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Коефіцієнт абсолютної ліквідності прийняв значення 0,74, та показує, яка частка короткострокової заборгованості може бути покрита найбільш ліквідними активами.

Рентабельність активів у 2020 р. дорівнює 0,04 та характеризує величину прибутку, яка отримується в розрахунку на гривню майна підприємства. Рентабельність власного капіталу склала 0,7 та показує

величину прибутку, яку підприємства втрачає на одиницю вартості власного капіталу.

Коефіцієнт ефективності використання активів показує кількість повних циклів звернення продукції за аналізований період. У 2020 р. значення даного коефіцієнта склало 0,7. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів підприємства, і в 2020 р. становить 0,6.

Коефіцієнт самофінансування характеризує ступінь фінансування необоротних активів за рахунок власного капіталу. У 2020 р. значення цього коефіцієнта склало 0,6 одиниці.

В цілому, за аналізований період, підприємство ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» має спочатку тенденцію до зростання фінансового потенціалу, а потім до зменшення.

Провівши оцінку фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» за три роки, перейдемо до другого етапу оцінювання рівня фінансового потенціалу підприємства.

Другий етап передбачає побудову кривої фінансового потенціалу підприємства за фінансовими показниками та визначення рівня фінансового потенціалу підприємства.

Якщо поєднати відмічені позиції єдиною лінією, то вийде крива фінансового потенціалу організації, яка характеризує його рівень за фінансовими показниками. Набрані бали свідчать про те, який рівень фінансової стійкості підприємства.

В табл. 2.13 представлені значення фінансових показників за трьохрічний період, за допомогою якого проводилась оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», а також нормативні значення цих показників.

З табл.2.13 можна помітити, що коефіцієнти фінансової незалежності за три роки мають достатньо високий рівень. Показники рентабельності мають

високий рівень у 2019 р. Низький рівень показують коефіцієнт фінансової залежності.

Таблиця 2.13 – Фінансові показники оцінки фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)	Роки		
				2018	2019	2020
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	0,3-0,5	<0,3	0,784	0,768	0,727
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)	<0,3	0,3-0,5	>0,5	1,39	1,38	1,16
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,7	0,7	0,6
Коефіцієнт самофінансування	>1	0,5-1	<0,5	0,6	0,6	0,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	>2	1-2	<1	2,11	1,82	1,81
Коефіцієнт термінової ліквідності	>0,8	0,4-0,8	<0,4	0,5	0,6	0,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,1-0,2	<0,1	0,21	0,2	0,74
Рентабельність сукупних активів	>0,1	0,05-0,1	<0,05	0,05	0,17	0,04
Рентабельність власного капіталу	>0,15	0,1-0,15	<0,1	0,14	0,25	0,7
Ефективність використання активів	>1,6	1-1,6	<1	1,2	1,8	0,7

По даним табл. 2.13 побудуємо криві фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018-2020 рр. (табл. 2.14, табл. 2.15, табл. 2.16).

Таблиця 2.14 – Крива фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2018 р.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)
Коефіцієнт фінансової незалежності	*		
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)			*
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	*		
Коефіцієнт самофінансування		*	
Коефіцієнт загальної ліквідності	*		
Коефіцієнт термінової ліквідності		*	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	*		
Рентабельність сукупних активів			*
Рентабельність власного капіталу			*
Ефективність використання активів			*

Таблиця 2.15 – Крива фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2019 р.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)
Коефіцієнт фінансової незалежності	*		
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)			*
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	*		
Коефіцієнт самофінансування		*	
Коефіцієнт загальної ліквідності		*	
Коефіцієнт термінової ліквідності		*	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності		*	
Рентабельність сукупних активів			*
Рентабельність власного капіталу	*		
Ефективність використання активів	*		

Таблиця 2.16 – Крива фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» у 2020 р.

Показники	Високий рівень (А)	Середній рівень (В)	Низький рівень (С)
Коефіцієнт фінансової незалежності	*		
Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)			*
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	*		
Коефіцієнт самофінансування		*	
Коефіцієнт загальної ліквідності		*	
Коефіцієнт термінової ліквідності		*	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	*		
Рентабельність сукупних активів			*
Рентабельність власного капіталу			*
Ефективність використання активів			*

Виходячи з наведених даних, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду, найбільший фінансовий потенціал підприємство мало у 2018 р., а найменший у 2020 р.

Третім етапом є комплексна оцінка фінансового потенціалу підприємства. Характеристика рівня фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» приведена в табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Характеристика рівня фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» за 2020 р.

Рівень фінансового потенціалу підприємства	Характеристика
Високий рівень	Діяльність підприємства прибуткова. Фінансове положення стабільне.
Середній рівень	Діяльність підприємства прибуткова, проте фінансова стабільність залежить від змін, як у зовнішньому, так і внутрішньому середовищі.
Низький рівень	Підприємство фінансово нестабільне.

Провівши оцінку існуючого рівня фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», а також, побудувавши криві фінансового потенціалу за три роки, можна зробити висновок, що підприємство має середній рівень фінансового потенціалу, однак є всі можливості до покращення фінансового положення та підвищення розвитку підприємства до високого рівня.

Основною метою управління фінансовим потенціалом є оптимізація фінансових потоків з метою максимального збільшення позитивного фінансового результату. Для цього підприємство повинно розробляти та ефективно застосовувати відповідні стратегії фінансування.

Основною та найбільш загальною метою залучення інвестицій є підвищення ефективності діяльності підприємства, тобто результатом будьякого обраного способу вкладення інвестиційних коштів при грамотному управлінні повинно бути зростання вартості підприємства та інших показників його діяльності. У зв'язку з цим, одним із головних завдань перед підприємством є ефективне управління процесом формування, використання та прогнозування попиту внутрішніх джерел фінансових ресурсів.

Висновки до розділу 2

За основу апробації теоретичних висновків дослідження було обрано ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», діяльність якого розкривається у таких напрямках: виробництво напіввагонів з покращеними технічними характеристиками, бункерних вагонів нового покоління, цистерн для перевезення нафтопродуктів, спеціалізованих, комбінованих, критих вагонів, вагонів-платформ для перевезення різних вантажів.

В результаті фінансово-економічного аналізу та проведення аналізу ефективності розвитку підприємства ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», були розраховані рентабельність, проаналізована фінансова стійкість

діяльності підприємства за три роки, проведений аналіз ділової активності та ліквідності, за рахунок чого було виявлено, що фінансовий стан підприємства на період 2020 р. погіршився порівняно з попередніми роками.

Була проведена діагностика стану управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Виявлено, що коефіцієнт фінансової залежності та коефіцієнт ефективність використання активів – знижують показник ефективності управління використанням фінансового потенціалу підприємства ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Саме на підвищення значення цих показників та коефіцієнтів керівництву підприємства слід звернути увагу, для покращення ефективності управління та загального фінансового стану підприємства.

3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПАТ «КРЮКОВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

3.1 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу в сучасних умовах та шляхи їх вирішення

Фінансовий стан підприємства залежить від ефективності його діяльності. Незадовільний фінансовий стан відобразиться на об'ємі випущеної продукції, тобто на сумі фінансових ресурсів. Однак вдале керування ресурсами та ефективно їх використання дасть змогу підприємству покращити його фінансовий стан та закріпити позиції на ринку збуту.

Із проведеного аналізу у другому розділі, можна виділити такі показники, як: коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, коефіцієнт загальної ліквідності та ефективність використання активів – знижують показник ефективності управління використанням фінансового потенціалу підприємства ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Тому, необхідно впровадити заходи, на підвищення зазначених показників, для забезпечення високого рівня управління використанням фінансового потенціалу.

Так як, управління використанням фінансового потенціалу – це пошук напрямів ефективного вкладення фінансових ресурсів, удосконалення організації процесу бюджетування, роботи фінансових служб, розробка фінансової стратегії, то проаналізувавши діяльність ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», розглянемо напрямки використання фінансового потенціалу.

Основними напрямками підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу є (рис.3.1):

- вкладення коштів в інвестиційні проекти з метою отримання додаткового позитивного потоку;
- удосконалити процес розподілу коштів на підприємстві;
- переглянути основні напрямки діяльності підприємства та, за можливістю, розширити коло послуг;
- розробити рекламну акцію для популяризацію ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» для залучення нових клієнтів;
- розробити фінансову стратегію для підвищення рівня фінансової стійкості підприємства до 2025 року.

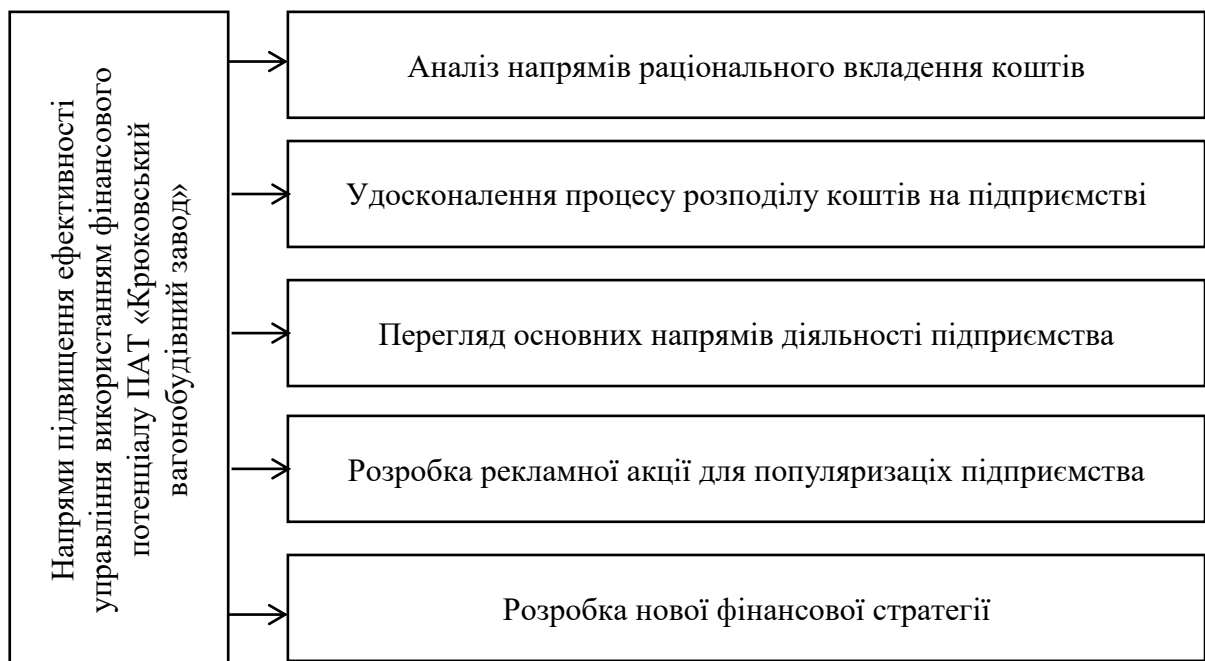

Рисунок 3.1 – Напрями підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу діяльності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»

Крім того, у середньостроковій перспективі діяльність ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» можна спрямувати на нівелювання негативного впливу на підприємство кризових явищ в

українській економіці, а також створити передумови для подальшого його розвитку, а саме через такі заходи:

- зниження невиробничих втрат, підвищення енергоефективності;
- зниження собівартості продукції з метою досягнення конкурентоспроможного рівня (в т.ч. на європейському ринку);
- збереження основної номенклатури продукції та реалізація раніше розпочатих диверсифікаційних напрямків діяльності;
- впровадження системи Enterprise Resource Planning (планування ресурсів підприємства) на ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод»;
- міжнародна кооперація з метою спільного виробництва нових видів техніки для ринку України;
- розширення співпраці з іноземними партнерами (в т.ч. законопроекти іноземних фінансових організацій) для отримання досвіду інжинірингу, виробництва продукції за іноземними стандартами;
- вдосконалення організаційної структури управління акціонерним товариством, приведення її до ринкових умов.

При аналізі руху коштів у результаті фінансової діяльності ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», було виявлено, що у підприємства є залишок коштів на кінець 2020 р., за рахунок яких воно має можливість інвестування в напрями для підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу.

Впровадження таких заходів на ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» дозволить підприємству правильно інвестувати та розподіляти кошти, задля підвищення показників результату фінансової діяльності, збільшення чистого прибутку, що в свою чергу дозволить показати підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та забезпечить його інвестиційну привабливість.

3.2 Формування механізму нарощування фінансового потенціалу підприємств

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, вимагають посилення фінансової глобалізації та активізації руху різних форм та видів фінансових ресурсів. Відповідно, посилюється значення фінансового потенціалу для забезпечення розвитку, діяльності, позиціонування, формування й реалізації стратегічних та тактичних цілей суб'єктів господарювання. Фінансовий потенціал стає чинником, що впливає на фінансові, кредитні, інвестиційні, інтеграційні та інші відносини між підприємствами у процесі їх діяльності на різних рівнях та сферах функціонування [69].

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливу роль відіграє їх збалансованість і визначення оптимальної структури їхніх джерел. Проте, як свідчить практика, їх структура постійно змінюється під впливом різноманітних факторів, а саме зростання питомої ваги коштів, залучених із зовнішніх джерел, у першу чергу частки кредиторської заборгованості, та призводить до зниження інвестиційних можливостей підприємств [70].

На сьогодні як для бізнес-спільноти, так і для держави цілком очевидним є розуміння того, що інновації відіграють значну роль в успішній організації діяльності підприємств, завоюванні ними нових ринків, посиленні конкурентних переваг.

З метою зміцнення позицій підприємств в міжнародній економіці необхідно виробляти високоякісну, конкурентоспроможну продукцію. Основною складовою розвитку підприємств є високотехнологічне обладнання, яке забезпечить вирішення інноваційних завдань підприємств різних галузей промисловості України.

Варто зазначити, що нині актуальним питанням вітчизняної економіки є створення нових підприємств, оскільки в країні критично не вистачає

внутрішнього виробництва, а також необхідним є впровадження нових, інноваційних технологій [69].

Проте ми не концентруємо увагу лише на створенні нових підприємств, адже є необхідність подальшого інноваційного розвитку існуючих підприємств. Безумовно, що економічна криза мала негативний вплив на розвиток внутрішнього виробництва. Більшість підприємств заскладних ринкових умов просто виживали, проте не всі суб'єкти господарювання зуміли протистояти викликам економічної кризи.

Варто зазначити, що економіка України поступово відновлюється, підприємства повертаються до передкризового стану або активно розвиваються в напрямку європейських стандартів.

Сьогодні на світовому ринку функціонує невелика кількість підприємств, які можуть конкурувати у відповідних сегментах. Основні причини – багаторічна відсутність ефективної промислової політики і, як наслідок, технологічне відставання України від передових країн світу, невідповідність промислового обладнання до сучасних стандартів якості, великі витрати на виробництві, і тому – висока собівартість виготовленої продукції [70].

Проблема модернізації вітчизняної промисловості, була і є актуальною. Для забезпечення підвищення техніко-економічного рівня виробництва на підприємствах необхідно: збільшити виробничі потужності; зменшити матеріаломісткість і собівартість продукції; забезпечити економію матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів [70].

Для досягнення вищезначених цілей необхідно впроваджувати на підприємстві нове технологічне обладнання з високою продуктивністю, вибудувати якісно нову систему автоматизації виробництва, запровадити заходи з модернізації всього технологічного ланцюжка, а також здійснити комплекс заходів, спрямованих на зміну якісного рівня виробництва загалом. Ключовою проблемою в реалізації даних заходів і досягненні поставлених цілей є залучення інвестиційних ресурсів для реалізації програм

технологічного переоснащення і, відповідно, інноваційного розвитку підприємств.

Сьогодні інвестиції є одним з головних факторів і результатів економічного розвитку, які в поєднанні з інноваціями можуть забезпечувати процес технологічного оновлення, реструктуризації і диверсифікації виробництва та підвищити рівень конкурентоспроможності підприємств. Однак структура вкладень капіталу повинна відповідати вимогам, щодо розвитку і підйому науково-технічного прогресу в галузях промисловості.

Варто зазначити, що за сучасних умов господарювання говорити про використання внутрішніх резервів підприємств є не зовсім актуально. Необхідно залучати зовнішнє фінансування. Досліджуючи дану проблематику, можна виділити найбільш імовірні, з точки зору доступності, інструменти фінансування:

1. Збільшення акціонерного капіталу. В даному випадку йдеться про додаткову емісію акцій підприємств. Очевидно, що емісія, випуск якої здійснюється не під конкретного інвестора, в цьому випадку особливого успіху не принесе. Найбільш результативно підібрати інвестора, який зацікавлений в активному розвитку конкретного підприємства і зможе здійснити пряме фінансування, і відповідно, для цього зробити емісію.

2. Фінансовий лізинг. Активно використовуються на ринку кредитування і лізингу. Інструменти всім відомі, проте підібрати того кредитора або лізингодавця, який максимально задовольнив би бажанням позичальника дуже важко. Здійснення таких операцій із зарубіжними банками, зокрема при покупці закордонного обладнання є можливим, але надто складним процесом.

3. Державні цільові програми. Визначено, що в даний час вітчизняні підприємства функціонують в умовах жорсткої конкуренції з боку зарубіжних виробників, у зв'язку з цим вважаємо, що державна політика повинна бути орієнтована на залучення інвестицій шляхом використання різних економічних інструментів, наприклад державних цільових програм.

Формування та використання фінансових ресурсів – це невід’ємна складова фінансових відносин, необхідна умова здійснення фінансовоекономічної діяльності, що безпосередньо визначає та впливає на фінансовий потенціал підприємства та виступає його головною складовою.

Фінансовий потенціал можна охарактеризувати як відносини, що виникають на підприємстві з метою досягнення найбільшого позитивного економічного результату при:

- наявності власного капіталу, який є достатнім для вирішення питання ліквідності та фінансової стійкості;
- можливості нарощування капіталу, який необхідний для реалізації інвестиційних проектів;
- рентабельності власного капіталу;
- наявності ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану [49].

Фінансовий потенціал характеризується рівнем фінансового стану, проявляється через систему фінансових ресурсів і забезпечує розвиток підприємства, гарантуючи збереження і зміцнення його ринкових позицій. У зв'язку з цим особливо актуалізується проблема формування механізму, що сприяє зростанню фінансового потенціалу за рахунок взаємодії його складових елементів [49].

Результати дослідження дозволяють сформулювати елементний склад механізму нарощування фінансового потенціалу підприємства (рис. 3.2).

Управління фінансовим потенціалом доцільно слід розглядати як комплексний процес об'єктивного і обґрунтованого впливу на його складові з метою збільшення потенціалу підприємства, фінансового зростання, фінансової стабільності, підвищення економічної і соціальної ефективності. Процес управління фінансовим потенціалом спрямований на перспективне вирішення пріоритетних економічних завдань і є надзвичайно важливим напрямом розвитку підприємства. Ефективне управління фінансовим

потенціалом вітчизняних підприємств забезпечить зростання їх конкурентоспроможності.

Рисунок 3.2 – Механізм нарощування фінансового потенціалу підприємств

Механізм нарощування фінансового потенціалу функціонує на основі таких же принципів, як і фінансовий механізм, і структурно складається з таких елементів, сукупне використання яких забезпечує синергетичний ефект.

Використання даного механізму передбачає пошук додаткових фінансових резервів за напрямками фінансового менеджменту (рис. 3.3).

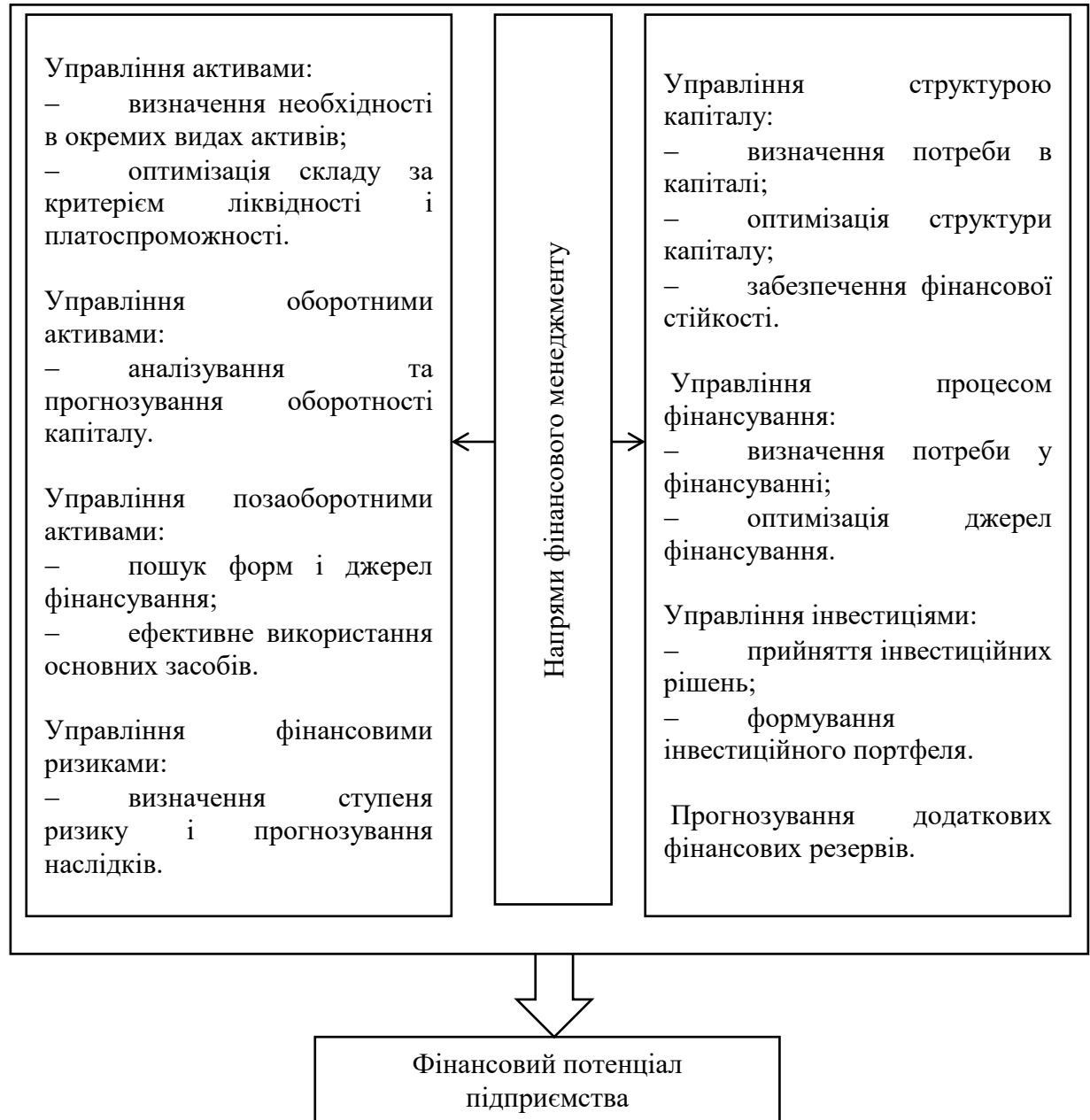

Рисунок 3.3 – Система формування додаткових фінансових резервів за напрямками фінансового менеджменту

Завдяки моніторингу зазначених напрямків і всебічному контролю за цільовим використанням коштів повинні бути отримані наступні результати:

- встановлено обсяг фінансових коштів, термін їх надходження на підприємство;
 - досліджено можливість самофінансування планів розвитку підприємства, а також можливість залучення позикового капіталу;
 - обрано ефективні фінансові інструменти відповідно до напрямків фінансування інвестиційних проектів;
 - впроваджено фінансовий контроль щодо дотримання співвідношень планованої величини інвестицій та обсягів активів, який дозволить не втратити право власності на підприємство, якщо реалізація інвестиційного проекту виявиться неефективною.
- Змішана схема фінансування означає розширення складу інвестованого капіталу за рахунок позикового і залученого. Перша група представлена довгостроковими і короткостроковими позиковими засобами, а друга – залученими коштами, такими, як цільове фінансування, що формується на державному, регіональному або галузевому рівнях [39].

Основним принципом роботи в рамках фінансового забезпечення стратегічних ініціатив є досягнення збалансованості поточних і перспективних цілей і методів. Таким чином вдається перешкодити нераціональним формам розподілу фінансових ресурсів за різними видами діяльності підприємства. Зокрема, зосередження на інвестиційну діяльність великої частини власного капіталу може спричинити проблеми у фінансуванні звичайних для підприємства видів діяльності. У фінансовому менеджменті такий стан характеризується як «розрив поточної ліквідності», внаслідок чого, порушується стабільне фінансування поточних операцій, зменшується прибутковість бізнесу. Така ситуація негативно впливає на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Варто врахувати, що при обґрунтуванні прийняття інвестиційного рішення необхідно визначити чіткі параметри позикових засобів. Політика управління позиковим капіталом в цьому випадку повинна відповідати поточним і стратегічним планам підприємства. Реалізація концептуальних

складових фінансової стратегії передбачає виконання таких основних завдань:

- визначити цілі залучення позикових коштів;
- розрахувати граничний обсяг залучення позикового капіталу;
- вибрати прийнятні умови кредитування підприємства;
- забезпечити цільове використання позикових коштів. Прийняття таких рішень повинно підкріплюватися фінансовими розрахунками, зокрема розрахунком співвідношення позикового і власного капіталу. Даний показник може набувати наступних значень і характеристик:

- консервативний (в межах 0,5);
- стійкий (структура капіталу у майбутньому періоді відповідає параметрам звітнього року). Таким чином, буде діяти правило, за якого зміна величини позикового капіталу буде пропорційною до власного капіталу;
- граничний (структура капіталу формується з урахуванням мінімально допустимої величини власного капіталу) [38].

Порівняльний аналіз мінімальної величини власного капіталу і розрахункової величини характеризує його достатність або недостатність для самофінансування підприємства. За результатами проведених розрахунків можна приймати рішення про зміну політики щодо формування структури капіталу.

На основі сучасних теорій структури капіталу сформований великий методичний інструментарій, що дозволяє оптимізувати співвідношення власних і позикових фінансових коштів підприємства. До його складу входять і критерії оптимізації, і обмеження за рівнем прибутковості і ризику. З появою позикових коштів у сумі джерел фінансування з'являється необхідність розрахунку такого показника, як фінансовий важіль. Оскільки фінансовий важіль залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, то його значення має підлягати постійному моніторингу.

Аналіз руху і використання ресурсів дозволяє описати механізм діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Необхідно також відображати взаємодію ресурсів та їх використання, яка матиме вплив на загальну конкурентоспроможність підприємства.

В умовах високої мінливості зовнішнього середовища і високої конкуренції для визначення ресурсного потенціалу все частіше використовується ресурсно-імовірнісний підхід, який дозволяє оцінити здатність підприємства ефективно використовувати ресурси і отримувати очікуваний результат під впливом трансформацій ринкового середовища.

Варто зазначити, що кожному виду ресурсного потенціалу відповідає певний вид впливу на конкурентоспроможність підприємства. В умовах ринку конкурентоспроможність може бути досягнута шляхом взаємодії різних складових ресурсного потенціалу. У зв'язку з цим, ми розглянули можливості і цілі використання досягнутого фінансового потенціалу. Ресурсний потенціал підприємства – це фундамент стратегічного управління, який використовується для координації різних напрямків діяльності підприємства і його адаптації до зовнішнього середовища.

Нестабільність ринку, зростання конкуренції, мінливий попит та недосконалість законодавчої бази чинять дестабілізуючий вплив на підприємства. Провідні підприємства зацікавлені в розробці та практичній реалізації стратегій, що дозволяють забезпечити їх стабільне функціонування в умовах високої конкуренції, мінливого ринкового середовища. Для цих цілей залучаються фахівці-експерти, які здатні провести моніторинг та розробити ефективну стратегію діяльності підприємства [29].

На основі вищеподаного матеріалу, можна виділити наступні основні критерії оцінки стійкості підприємства:

- конкурентоспроможність;
- забезпечення ефективності виробничої діяльності;
- фінансова стійкість;
- здатність до адаптації в мінливих ринкових умовах;

– ділова активність.

Варто зазначити, що ефективна діяльність підприємства здійснюється лише при постійному регулюванні, що забезпечує певний порядок протікання виробничих процесів. Будь-яке підприємство можна вважати стійким за умови: якщо його керівництво забезпечує рівень управління, при якому всі важливі виробничі процеси і виробничі структури зберігають працездатність при зміні зовнішніх умов. Стійка позиція підприємства детермінується основними цілями, що визначають його стабільне функціонування.

На основі кількісних і якісних індикаторів, що описують поточний стан підприємства і дозволяють прогнозувати подальший розвиток ситуації при зміні факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, формується оцінка стійкості підприємства. Основна складність у даній оцінці – необхідність використання комплексу показників, оскільки єдиний показник, що характеризує стійкість компанії, відсутній. Однак для розрахунку окремих показників застосовуються традиційні методи. Для здійснення оцінки показників необхідні індикатори, які дозволяють порівняти отримані значення показників, що викликає труднощі, адже подібні індикатори в нормативно-правових актах і науковій літературі відсутні.

Отже, виникає необхідність створення системи формалізованої оцінки, що дозволяє отримувати дані в формі однозначно інтерпретованих показників. Інтерпретація поточного стану підприємства за допомогою формалізації сприяє спрощенню реальної економічної ситуації до рівня, що характеризується виокремленими показниками.

Аналіз стійкості компанії повинен базуватися на комплексній оцінці фінансового стану підприємства: його структурної цілісності, функціональності і, відповідно, вектора розвитку підприємства за декларованими цілями і перспективами. Як показники і критерії стійкості підприємства використовуються:

- здатність швидко і раціонально реагувати на зміну умов господарювання;

- рівень залучення у виробничу діяльність наявної ресурсної бази;

- прибутковість бізнесу;

- фінансові, виробничі та інші ресурси.

Репрезентативні результати можуть бути отримані за такими параметрами і величинами:

- дані про стан ринку – аналіз поведінки на ринку конкурента є основою для оцінки власної ситуації в майбутньому;

- виробнича (технічна, технологічна) стійкість, мета якої полягає в тому, щоб пропозиція виробничих ресурсів за широтою і глибиною була достатньою для досягнення запланованого прибутку;

- фінансова стійкість – допомагає вирішувати важливі виробничоекономічні проблеми;

- інвестиційна та інноваційна стійкість – можливість використовувати отриманий прибуток для здійснення необхідних інвестицій з метою оновлення.

На основі проведеного нами дослідження можна виокремити основні фактори успіху підприємств у забезпеченні ефективного управління фінансовим потенціалом:

- збільшення рівня фінансового потенціалу за рахунок збільшення виручки від реалізації та скорочення вихідних грошових потоків;

- активізація внутрішніх резервів (проведення реструктуризації активів підприємства; проведення заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства);

- дослідження впливу конкуренції;

- застосування оптимального розподілу й перерозподілу фінансових ресурсів;

- обговорення та прийняття управлінських рішень щодо збільшення прибутковості, стійкості та ліквідності капіталу підприємств;
- застосування методів управлінського впливу на використання фінансових ресурсів.

Допоміжним інструментом у вирішенні фінансово-економічних проблем для підприємства є правила фінансування, отримані на основі емпіричних даних, які надають інформацію щодо реальних інструментів фінансування та залучення інвестицій.

Оснoву управління економічним зростанням підприємств формує концепція стратегічного управління, що дозволяє підприємствам ставати більш успішними. Подібних результатів можна досягти за допомогою своєчасної і результативної розробки стратегічних ініціатив з урахуванням цілеспрямованої концентрації ресурсів і ефективного використання економічного потенціалу для розвитку пріоритетних напрямків діяльності підприємства.

Застосування механізму нарощування фінансового потенціалу сприяє досягненню його приросту. Відтак, регулярне і структуроване вдосконалення такого механізму є характерною рисою функціонування підприємств та основою зростання їх фінансового потенціалу.

Висновки до розділу 3

У результаті здійснення аналізу стану управління фінансовим потенціалом, було виявлено основні напрями підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Наразі для підприємства доцільно застосувати заходи у напрямку удосконалення можливості використання фінансового потенціалу, наприклад, вкладення коштів в інвестиційні проекти з метою отримання додаткового позитивного потоку, переглянути основні напрями діяльності підприємства та, за можливістю, розширити коло послуг. Також

необхідно удосконалити процес розподілу коштів на підприємстві, впровадити на підприємстві систему Enterprise Resource Planning.

Впровадження таких заходів на ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» дозволить підприємству правильно інвестувати та розподіляти кошти, задля підвищення показників результату фінансової діяльності, збільшення чистого прибутку, що в свою чергу дозволить показати підвищення ефективності управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та забезпечить його інвестиційну привабливість.

Механізм нарощування фінансового потенціалу функціонує на основі тих самих принципів, що і фінансовий механізм, і структурно складається з таких елементів, сукупне використання яких забезпечує синергетичний ефект. Використання даного механізму передбачає пошук додаткових фінансових резервів за напрямками фінансового менеджменту.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота магістра присвячена проблематиці ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства. В роботі обґрунтовано теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення процесу управління ефективністю використання фінансовим потенціалом ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» для підвищення його інвестиційної привабливості. Для досягнення даної мети в роботі поставлено і вирішено ряд завдань, які є ключовими елементами наукового дослідження.

У першому розділі на основі вивчення і систематизації теоретичних підходів визначена економічна сутність фінансового потенціалу, як об'єкту управління. Під фінансовим потенціалом запропоновано розуміти сукупність компетенцій підприємства, можливостей залучення фінансових ресурсів і самих цих ресурсів, що у процесі управління здатні забезпечити вирішення поточних та стратегічних завдань, орієнтованих на стале функціонування та розвиток підприємства у довгостроковому періоді.

Процес управління фінансовим потенціалом базується на фактичному фінансовому потенціалі та складається з аналізу стану фінансового потенціалу, виробленні управлінських рішень та їх реалізація, порівняння планових та фактичних результатів. Метою управління фінансовим потенціалом є збереження фінансової стійкості, рівноваги та ліквідності, оптимізація грошових потоків, підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Під управлінням використання фінансового потенціалу розуміється пошук напрямів ефективного вкладення фінансових ресурсів, удосконалення організації процесу бюджетування, роботи фінансових служб, розробка фінансової стратегії.

До основних принципів організації управління фінансовим потенціалом підприємства, які взаємопов'язані між собою і доповнюють один одного, належать такі: цілісність і комплектність, неперервність у часі та просторі, гнучкість (еластичність), наукове обґрунтування основних параметрів, результативність управління, адаптація до специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Вони характеризують як загальні вимоги до організації цього процесу, так і особливості фінансового потенціалу.

Виділені фактори непрямого і прямого впливу на формування фінансового потенціалу і його структурні елементи враховують специфіку функціонування підприємств. До факторів непрямого впливу зараховано політичні, економічні, конкурентні, соціальні, ринкові та галузеві; до факторів прямого впливу – фінансово-економічні результати діяльності, обсяги виробництва і реалізації продукції, товарорух. Фактори формування і використання фінансового потенціалу розглядаються в єдності з формуванням і використанням фінансових ресурсів.

Досліджено методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом, визначено їх переваги та недоліки. На цій основі обґрунтовано доцільність використання результативного підходу до оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом, який враховує показники ефективності діяльності підприємства.

З метою обґрунтування теоретичних положень дослідження було обрано ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод», унікальне підприємство змішаного типу, де на одному виробничому майданчику створюються та виготовляються як вантажні вагони, так і транспорт соціального призначення – пасажирські вагони локомотивної тяги, міжрегіональні та приміські електропоїзди, дизель-поїзди, вагони метро, ескалатори, ходові частини до вантажних та пасажирських вагонів.

З метою оцінки та аналізу управління збутовою політикою у 2 розділі здійснено розгорнутий аналіз показників фінансово-господарського стану ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». В діяльності підприємства

спостерігається тенденція до зменшення показників доходу від реалізації продукції, валового прибутку, операційного та чистого прибутку. Були розраховані рентабельність, проаналізована фінансова стійкість діяльності підприємства за три роки, проведений аналіз ділової активності та ліквідності, за рахунок чого було виявлено, що фінансовий стан підприємства на період 2020 р. погіршився порівняно з попередніми роками.

Була проведена діагностика стану управління використанням фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Виявлено, що коефіцієнт фінансової залежності та коефіцієнт ефективності використання активів – знижують показник ефективності управління використанням фінансового потенціалу підприємства ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». Саме на підвищення значення цих показників та коефіцієнтів керівництву підприємства слід звернути увагу, для покращення ефективності управління та загального фінансового стану підприємства.

Наразі для підприємства доцільно застосувати заходи у напрямку удосконалення можливості використання фінансового потенціалу, наприклад, вкладення коштів в інвестиційні проекти з метою отримання додаткового позитивного потоку, переглянути основні напрямки діяльності підприємства та, за можливістю, розширити коло послуг.

Запропонована система методичних підходів до нарощування фінансового потенціалу передбачає застосування нормативно-правових методів, інформаційних і фінансових методів та важелів впливу. Застосування механізму нарощування фінансового потенціалу сприятиме досягненню його приросту. Необхідність регулярного і структурованого вдосконалення такого механізму є відмінною рисою функціонування підприємств та основою зростання їхнього фінансового потенціалу.

Процес формування стратегії управління фінансовим потенціалом охоплює такі складові: діагностику і прогнозування фінансового потенціалу підприємства; стратегічне і тактичне планування; вибір ефективних фінансових інструментів (у межах прийнятих інвестиційних рішень);

управління фінансовими ризиками; податкове планування; організаційноправове оформлення та подальший контроль фінансових потоків. Фінансове забезпечення стратегічних ініціатив потрібно здійснювати на основі збалансованості поточних і перспективних цілей і методів, що перешкоджатиме нераціональним формам розподілу фінансових ресурсів за різними видами діяльності підприємства. Зосередження на інвестиційній діяльності великої частини власного капіталу може спричинити проблеми у фінансуванні інших напрямків діяльності підприємства. Це може негативно вплинути на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ждан О. М. Економічне обґрунтування терміна «потенціал підприємства». *Збірник науково-технічних праць*. 2010. Вип. 20.3. С. 139–142.
2. Антошкіна Л. І., Горяча О. Л. Потенціал і розвиток підприємства: навч.- метод. посіб. Донецьк, 2012. 450 с.
3. Басов М. Г. Стратегічне фінансове управління реальними інвестиціями підприємств. *Часопис економічних реформ*. 2013. Вип. 4. С. 80–85.
4. Бачевський Б. Є., Заблодська І. В., Решетняк О. О. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібн. Київ, 2009. 400 с.
5. Боронос В. Г. Аналіз теоретико-методологічних засад фінансового потенціалу. *Вісник УАБС НБУ*. 2012. Вип. 1 (32). С. 22–26.
6. Бражко О. В. Фінансовий потенціал підприємства як результат взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин. *Прометей*. 2011. Вип. 3 (36). С. 289–292.
7. Руда Р. В. Збалансована система оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011. Вип. 4(16). С. 170–172.
8. Белінська О. В. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. Вип. 4. С. 267–271.
9. Маслак І. О. Особливості оцінювання фінансового потенціалу промислових підприємств. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2012. Вип. 6(77). С. 124–129.
10. Маслак О. І., Безручко О. О. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 121–127

11. Міценко Н. Г. Методичні підходи до оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22(7). С. 213–219.
12. Рзаєв Г. І., Жовтківська О. В. Фінансовий потенціал підприємства та напрями його оцінки. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2014. Том 19. Вип. 2/4. С. 49–55.
13. Борщ А. Г. Економічна природа капіталу та фінансових ресурсів підприємства: точка зору на дискусійну проблему. *Облік і фінанси АПК*. 2011. Вип. 1. с. 137–140.
14. Безручко О. О. Стратегічне управління фінансовим потенціалом підприємства. URL : http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics (дата звернення: 15.10.2021).
15. Бержанір І. А. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2012. Вип. 1. С. 296–298.
16. Маршук Л. М. Принципи формування фінансово-ресурсного потенціалу підприємства. *Вісник ХДУ. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип.18. Ч.2. С. 56–59.
17. Graham, John R. Debt and the Marginal Tax Rate. *Journal of Financial Economics*. 1996. May, 41:1. Pp. 41–73.
18. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент. Київ : Ельга, 2008. 722 с.
19. Блащак Б. Я., Навольська Н. В. Методологічні аспекти прогнозування фінансового потенціалу підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 2(70), ч. 1. С. 139–146.
20. Сабліна Н. В. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4 (166). С. 123–131.
21. Блащак Б. Я., Гринчуцький В. І. Теоретичні аспекти формування механізму нарощування фінансового потенціалу підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 3 (20). С. 177–182.

22. Блащак Б. Я. Фінансовий потенціал у структурі потенціалу підприємства. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Сер. Економіка і управління*. 2019. Вип. 3. С. 74–78.
23. Milken M. The Corporate Financing Cube. *The Milken Institute Review*. 4. URL : <http://www.mikemilken.com/articles.taf?page=1>. (дата звернення: 14.11.2021).
24. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. Вип. 7(85). С. 90–99.
25. Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П., Іваненко Л. В. Модель управління фінансовим потенціалом підприємства: функціональний підхід. *Бізнес Інформ*. 2019. Вип. 8. С. 129–135.
26. Fama E. F. The Effects of a Firm's Financing and Investment Decisions on the Welfare of its Security Holders. *American Economic Review*. 1978. June, 68:3, Pp. 272–284.
27. Витвицька У. Я., Штим Ю. В. Розвиток науково-теоретичних підходів до розуміння сутності фінансового потенціалу як економічної категорії. *Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин*. 2018. Вип. 8. С. 227–230.
28. Витвицька У.Я., Штим Ю.В. Рейтингова оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 30(4). С. 70–74.
29. Вольська В. В. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. Житомир : Полісся, 2012. 172 с.
30. Ворсовсовський О. А. Вплив внутрішніх та зовнішніх економічних факторів на фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. Вип. 2. С. 14–17.
31. Гавва В. Н., Божко Е. А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання : навч. посіб. Київ, 2004. 224 с.
32. Герасимчук З. В., Ковальська Л. Л. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. Луцьк : Волинські Старожитності, 2012. 335 с.

33. Гнип Н. О. Формування фінансового потенціалу підприємства за джерелами фінансування. *Інноваційна економіка*. 2011. Вип. 5. С. 270–274.
34. Горова О. О. Визначення таксономічного показника рівня розвитку для оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Управління розвитком*. 2012. Вип. 12 (133). С. 109–112.
35. Гриньова В. М., Попов О. Є. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні. Харків : ХДЕУ, 2003. 323 с.
36. Дикань Л. В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства. *Фінанси України*. 2008. Вип. 3. С. 12–18.
37. Жигулін О. А. Ефективність методів управління підприємством у ринковій економіці : монографія. Донецьк : Східний видавничий дім, 2009. 300 с.
38. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: посібник. Київ : Кондор, 2003. 358 с.
39. Ареф'єва О. В. Оцінка фінансового стану підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2006. Вип. 6. С. 57–61.
40. Калачова А. Г. Оцінка фінансового потенціалу та фінансових ризиків підприємства при аналізі його інвестиційної привабливості. *Молодий вчений*. 2015. Вип. 20. С. 237–241.
41. Калінеску Т. В., Романовська Ю. А, Кирилов О. Д. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. 272 с.
42. Калічава Т. Б., Щербина К. С. Дослідження фінансового потенціалу підприємства. URL : www.rusnauka.com/13_EISN_2009/Economics/45483_doc.htm. (дата звернення 09.11.2021).
43. Карпенко І. В. Інтегрована оцінка потенціалу підприємства в контексті управління його стійким розвитком. *Сталий розвиток економіки*. 2012. Вип. 4. С. 89–93.

44. Касич А. О., Канунікова К. О. Інноваційна активність підприємств України: динаміка, проблеми та шляхи вирішення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. Вип. 22. С. 21–24.
45. Modigliani F., Miller M. H.. The Cost of Capital, Corporate Finance, and the Theory of Investment. *American Economic Review*. 1958. June 48:4, pp. 261-297.
46. Касич А. О. Теоретичні і методичні основи аналізу внутрішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. Вип. 3 (117). С. 243–250.
47. Квасницька Р. С., Тарасюк М. В. Структуризація потенціалу підприємств. *Вісник КНТЕУ*. 2017. Вип. 1. С. 73–82.
48. Кирилова Л. І., Тодорова Д. Д. Фінансовий потенціал підприємства та його складові. *Сталий розвиток економіки*. 2012. Вип. 1. С. 288–301.
49. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія. Харків : Фактор, 2008. 336 с.
50. Колодяжна І. В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 448–453.
51. Комарецька П. В. Прогнозування та стратегія управління фінансовим потенціалом підприємства як елемент становлення і розвитку фінансової системи України. *Наукові записки. Ч. 2. Острозька академія*. 2006. Вип. 8. С.199–210.
52. Офіційний сайт ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод». URL : kvsz.com (дата звернення 09. 11.2021).
53. Краснокутська Н. С. Дефініція поняття «потенціал підприємства» в контексті розвитку мікроекономічної теорії. *Вісник КНТЕУ*. 2008. Вип. 5. С. 54–64.
54. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. Київ : Центр навч. літ-ри, 2005. 352 с.

55. Кунцевич В. О. Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні Проблеми Економіки*. 2005. Вип. 1. С. 68–75.
56. Кушнір Н. Б., Мужук Ю. В. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства та недоліки деяких існуючих методик. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка»*. 2010. Вип. 2 (50). С. 110–118.
57. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2006. Вип. 3. С. 113–118.
58. Ляхович Л.А. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та управління. *Інфраструктура ринку*. Вип. 22. 2018. С.92–98.
59. Ляхович Л.А. Інвестиційна стратегія підприємства в кризових умовах господарювання. *Сталий розвиток економіки*. 2011. Вип.1. С. 67-70.
60. Маринич І. А., Кадилович І. А. Наукові підходи до формування потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20. С. 220–224.
61. Маринич І. А., Дзіковський І. І. Сучасні підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник. Київ : НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.1. С. 105–108.
62. Маслак О. І. Особливості оцінювання фінансового потенціалу промислового підприємства. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2012. Вип. 6(77). С. 124–129.
63. Педченко Н. С. Методичний інструментарій оцінки стану формування та використання фінансового потенціалу підприємства на основі таксономічного аналізу. *Інноваційна економіка*. 2013. Вип. 9. С. 173–180.
64. Петряєва З. Ф. Фінансовий аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Харківський держ. економічний ун-т. Харків : ХДЕУ, 2002. 164 с.
65. Прушківська Е. В. Напрями вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. Вип. 3 (7). С. 256–262.

66. Сабади́рьова А. Л. Теоретичні основи управлінського потенціалу промислового підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. Вип. 5. Т. 2. С. 83–88.
67. Сафонов Ю. М., Заві́зена Н. С. Управління потенціалом підприємства : навч. посібн. Одеса : Апрель, 2011. 234 с.
68. Сві́рський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засад. *Світ фінансів*. 2007. Вип. 4(13). С. 43–51.
69. Brigham E. F. *Financial Management: Theory and Practice*. San Francisco: Dryden Press, 1994. 425 p.
70. Семенов Г. А., Яровська О. В. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. Вип. 1. С. 137–141.
71. Антипенко Є., Шумі́кін С., Стойчева А. Методика аналізу та оцінки інвестиційної привабливості підприємств. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 9. Ч. 3. С. 27–30.

ДОДАТОК А

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2019	12	31
Підприємство Публічне акціонерне товариство «Крюківський вагонбудівний завод»	за ЄДРПОУ	05763814		
Територія <u>Полтавська</u>	за КОАТУУ	5310436500		
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності <u>Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу</u>	за КВЕД	30.20		
Середня кількість працівників <u>5 630</u>				
Адреса, телефон <u>вул. Івана Приходька, 139, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621</u>				
Одиниця виміру; тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях с копіями)				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				
				v

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
на 31 грудня 2019 р.

Форма № 1

Код по ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	4	5
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	39 139	33 533
первісна вартість	1001	100 855	101 821
накопичена амортизація	1002	(61 716)	(68 288)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	10 905	15 091
Основні засоби	1010	574 900	598 958
первісна вартість	1011	1 217 559	1 304 431
знос	1012	(642 659)	(705 473)
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі	1030	1 931	2 001
Інші фінансові інвестиції	1035	33 515	33 515
Відстрочені податкові активи	1045	52 163	42 416
Інші необоротні активи	1090	-	-
у тому числі за податком на прибуток		-	-
Усього за розділом I	1095	712 553	725 514
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 758 947	1 891 264
виробничі запаси	1101	1 097 638	988 162
незавершене виробництво	1102	601 715	689 631
готова продукція	1103	58 822	212 769
товари	1104	772	702
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	230 516	630 173
Дебіторська заборгованість по розрахунках:			
за виданими авансами	1130	168 170	230 222
з бюджетом	1135	151 136	123 212
у тому числі з податку на прибуток	1136	142 590	-
із внутрішніх розрахунків	1145	23 926	81 091
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 833	8 361
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їхні еквіваленти	1165	655 637	808 158
Витрати майбутніх періодів	1170	562	744
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	2 993 727	3 773 225
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	3 706 280	4 498 739

Продовження ДОДАТКУ А

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	4	5
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	86 010	86 010
Капітал у дооцінках	1405	41 333	41 333
Додатковий капітал	1410	2 008 750	2 224 777
Резервний капітал	1415	103 426	103 426
Нерозподілений прибуток	1420	416 716	790 486
Усього за розділом I	1495	2 656 235	3 246 032
II. Довгострокові зобов'язання й забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	198 684	272 633
Інші довгострокові зобов'язання	1515	36 616	54 431
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	235 300	327 064
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	90 241	49 200
товари, роботи, послуги	1615	88 550	123 987
розрахунками з бюджетом	1620	30 851	13 465
В тому числі з податку на прибуток	1621	23 089	10 529
розрахунками зі страхування	1625	10 498	12 264
Розрахунками з оплати праці	1630	41 873	46 046
Поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами	1635	330 168	450 078
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	9 099	7 716
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточні забезпечення	1660	18 992	15 880
Доходи майбутніх періодів	1665	324	341
Інші поточні зобов'язання	1690	194 149	206 666
Усього за розділом III	1695	814 745	925 643
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	3 706 280	4 498 739

Від імені керівництва Підприємства:

Крамаренко Максим Вікторович,
Голова ПравлінняТимошенко Тетяна Андріївна,
Головний бухгалтер

ДОДАТОК Б

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
		2019 12 31
Підприємство Публічне акціонерне товариство «Крюківський вагонбудівний завод»	за ЄДРПОУ	05763814
Територія Полтавська	за КОАТУУ	5310436500
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності Виробництво залізничних локомотивів та рухомого складу	за КВЕД	30.20
Середня кількість працівників 5 630		
Адреса, телефон вул. Івана Приходька, 139, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях с копійками)		
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		
за міжнародними стандартами фінансової звітності		v

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
ЗА РІК 2019 Р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 310 455	5 514 137
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6 955 615)	(4 787 096)
Валовий:			
прибуток	2090	1 354 840	727 041
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	260 401	142 334
У тому числі доходи від курсових різниць		214 900	117 643
Адміністративні витрати	2130	(169 080)	(163 307)
Витрати на збут	2150	(53 970)	(56 166)
Інші операційні витрати	2180	(365 931)	(184 420)
у тому числі (збитки) від курсових різниць		(262 760)	(109 871)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 026 260	465 482
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	31	23
Інші фінансові доходи	2220	60 206	75 605
Інші доходи	2240	4 499	3 671
Фінансові витрати	2250	(36 894)	(36 158)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1 402)	(1 608)
Інші витрати	2270	(8 943)	(4 706)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 043 757	502 309
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(214 888)	(15 063)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	828 869	487 246
Збиток	2355	(-)	(-)

Продовження ДОДАТКУ Б

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів, що підлягає рекласифікації до складу прибутків та збитків у майбутніх періодах	2405	-	-
Інший сукупний дохід (збиток)	2445	(46 809)	(29 952)
у тому числі актуарний прибуток/(збиток), що не підлягає рекласифікації до складу прибутків та збитків у майбутніх періодах		-	-
Інший сукупний дохід (збиток) до оподаткування	2450	(46 809)	(29 952)
Податок на прибуток, пов'язаний із іншим сукупним доходом	2455	8 426	5 391
у тому числі, що відноситься до актуарного прибутку/(збитку), що не підлягає рекласифікації до складу прибутків та збитків у майбутніх періодах		8 426	5 391
у тому числі що відноситься до переоцінки фінансових інвестицій, наявних для продажу, що підлягає рекласифікації до складу прибутків і збитків у майбутніх періодах			
Інший сукупний дохід (збиток) після оподаткування	2460	(38 383)	(24 561)
Сукупний дохід (сума рядків 2350,2355 й 2460)	2465	790 486	462 685

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	5 850 023	4 189 048
Витрати на оплату праці	2505	1 093 551	861 780
Відрахування на соціальні заходи	2510	243 183	192 756
Амортизація	2515	89 988	77 274
Інші операційні витрати	2520	144 820	114 826
Разом	2550	7 421 565	5 435 684

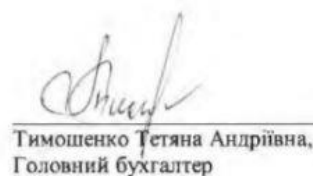
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	114 679 552	114 679 552
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	114 679 552	114 679 552
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	7,23	4,25
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	7,23	4,25
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Від імені керівництва Підприємства:

Крамаренко Максим Вікторович,
Голова Правління

Тимошенко Тетяна Андріївна,
Головний бухгалтер

ДОДАТОК В

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

		КОДИ		
		2020	12	31
Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ	05763814		
Підприємство Публічне акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод»	за КОАТУУ	5310436500		
Територія <u>Полтавська</u>	за КОПФГ	230		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u>	за КВЕД	30.20		
Вид економічної діяльності <u>Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу</u>				
Середня кількість працівників <u>5 248</u>				
Адреса, телефон <u>вул. Івана Приходька, 139, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621</u>				
Одиниця виміру: <u>тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях с копійками)</u>				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності		v		

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1

Код по ДКУД

1801001

Актив	Прим.	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1		2	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	16	1000	33 533	35 069
первісна вартість		1001	101 821	112 653
накопичена амортизація		1002	(68 288)	(77 584)
Незавершені капітальні інвестиції	16	1005	15 091	8 673
Основні засоби	16	1010	598 958	583 043
первісна вартість		1011	1 304 431	1 354 056
Знос		1012	(705 473)	(771 013)
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі		1030	2 001	2 060
Інші фінансові інвестиції	21	1035	33 515	33 515
Відстрочені податкові активи		1045	42 416	42 806
Інші необоротні активи		1090	-	-
у тому числі за податком на прибуток			-	-
Усього за розділом I		1095	725 514	705 166
II. Оборотні активи				
Запаси	17	1100	1 891 264	1 235 528
виробничі запаси		1101	988 162	697 579
незавершене виробництво		1102	689 631	507 293
готова продукція		1103	212 769	30 242
Товари		1104	702	414
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	18	1125	630 173	175 150
Дебіторська заборгованість по розрахунках:				
за виданими авансами	19	1130	230 222	66 800
з бюджетом	20	1135	123 212	141 041
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	3 427
із внутрішніх розрахунків		1145	81 091	67 968
Інша поточна дебіторська заборгованість	19	1155	8 361	6 703
Поточні фінансові інвестиції		1160	-	-
Гроші та їхні еквіваленти	22	1165	808 158	1 560 668
Витрати майбутніх періодів		1170	744	317
Інші оборотні активи		1190	-	-
Усього за розділом II		1195	3 773 225	3 254 175
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс		1300	4 498 739	3 959 341

Продовження ДОДАТКУ В

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

Пасив	Прим.	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1		2	4	5
I. Власний капітал	23			
Зареєстрований капітал		1400	86 010	86 010
Капітал у дооцінках		1405	41 333	41 333
Додатковий капітал		1410	2 224 777	3 015 263
Резервний капітал		1415	103 426	103 426
Нерозподілений прибуток		1420	790 486	99 045
Усього за розділом I		1495	3 246 032	3 345 077
II. Довгострокові зобов'язання й забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання		1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	24	1505	272 633	271 896
Інші довгострокові зобов'язання	25	1515	54 431	-
Довгострокові забезпечення		1520	-	-
Цільове фінансування		1525	-	-
Усього за розділом II		1595	327 064	271 896
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків		1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	25	1610	49 200	-
товари, роботи, послуги	26	1615	123 987	49 700
розрахунками з бюджетом	29	1620	13 465	4 470
В тому числі з податку на прибуток		1621	10 529	-
розрахунками зі страхування		1625	12 264	5 414
Розрахунками з оплати праці		1630	46 046	19 701
Поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами	26	1635	450 078	173 982
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками		1640	7 716	7 712
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків		1645	-	-
Поточні забезпечення	27	1660	15 880	18 817
Доходи майбутніх періодів		1665	341	328
Інші поточні зобов'язання	28	1690	206 666	62 243
Усього за розділом III		1695	925 643	342 368
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		1700	-	-
Баланс		1900	4 498 739	3 959 341

Від імені керівництва Підприємства:

Кривмарський Максим Вікторович,
Голова Правління

Яблонська Любов Василівна,
Головний бухгалтер

ДОДАТОК Д

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2020	12	31
Підприємство <u>Публічне акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод»</u>	за ЕДРПОУ	05763814		
Територія <u>Полтавська</u>	за КОАТУУ	5310436500		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u>	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності <u>Виробництво залізничних локомотивів та рухомого складу</u>	за КВЕД	30.20		
Середня кількість працівників <u>5 248</u>				
Адреса, телефон вул. <u>Івана Приходька, 139, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621</u>				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях с копійками)				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності		v		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
ЗА РІК 2020 Р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7	2000	3 337 075	8 310 455
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	8	2050	(3 088 254)	(6 955 615)
Валовий: прибуток		2090	248 821	1 354 840
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	11	2120	306 055	260 401
У тому числі доходи від курсових різниць			270 531	214 900
Адміністративні витрати	9	2130	(126 681)	(169 080)
Витрати на збут	10	2150	(41 047)	(53 970)
Інші операційні витрати	11	2180	(292 089)	(365 931)
у тому числі (збитки) від курсових різниць			(224 070)	(262 760)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	95 059	1 026 260
Збиток		2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі		2200	145	31
Інші фінансові доходи	12	2220	44 487	60 206
Інші доходи	14	2240	6 158	4 499
Фінансові витрати	13	2250	(39 300)	(36 894)
Втрати від участі в капіталі		2255	(86)	(1 402)
Інші витрати	14	2270	(19 253)	(8 943)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток		2290	87 210	1 043 757
збиток		2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	15	2300	(15 400)	(214 888)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування		2305	-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток		2350	71 810	828 869
Збиток		2355	(-)	(-)

ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Окрема фінансова звітність

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1		2	3	4
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів, що підлягає рекласифікації до складу прибутків та збитків у майбутніх періодах		2405	(-)	(-)
Інший сукупний дохід (збиток) у тому числі актуарний прибуток/(збиток), що не підлягає рекласифікації до складу прибутків та збитків у майбутніх періодах		2445	33 215	(46 809)
Інший сукупний дохід (збиток) до оподаткування	24	2450	33 215	(46 809)
Податок на прибуток, пов'язаний із іншим сукупним доходом у тому числі, що відноситься до актуарного прибутку/(збитку), що не підлягає рекласифікації до складу прибутків та збитків у майбутніх періодах		2455	5 979	(8 426)
у тому числі що відноситься до переоцінки фінансових інвестицій, наявних для продажу, що підлягає рекласифікації до складу прибутків і збитків у майбутніх періодах			-	-
Інший сукупний дохід (збиток) після оподаткування		2460	27 236	(38 383)
Сукупний дохід (сума рядків 2350,2355 й 2460)		2465	99 045	790 486

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	1 985 186	5 850 023
Витрати на оплату праці	2505	718 899	1 093 551
Відрахування на соціальні заходи	2510	167 532	243 183
Амортизація	2515	87 688	89 988
Інші операційні витрати	2520	99 130	144 820
Разом	2550	3 058 435	7 421 565

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	114 679 552	114 679 552
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	114 679 552	114 679 552
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,62617	7,22770
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,62617	7,22770
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Від імені керівництва Підприємства:

Крамаренко Максим Вікторович,
Голова Ірадістля

Яблонська Любов Василівна,
Головний бухгалтер

**Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ**

Я, Кузнецова Ангеліна Володимирівна, студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти: gelchik1407@gmail.com.

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Оцінка фінансового потенціалу ПАТ «Крюковський вагонобудівний завод» та підвищення ефективності його діяльності» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден(згодна) на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

Кузнецова А.В.

ПШ (студента)

Дата _____

Підпис _____

Кущик А.П.

ПШ (наукового керівника)